

Stowarzyszenie Bursztynowy Pasaż Lokalna Grupa Działania

Ul. Szkolna 3, 84-250 Gniewino
NIP 587 163 33 43 REGON 220371826
biuro@bursztynowypasaz.pl www.bursztynowypasaz.pl

DIAGNOZA

obszaru Stowarzyszenia Bursztynowy Pasaż
na potrzeby opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027

WERSJA II – zaktualizowana w wyniku konsultacji

Gniewino, styczeń 2023

1. Położenie i warunki fizjograficzne.

Obszar Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” ma dogodne położenie komunikacyjne, wzdłuż drogi krajowej nr 6 prowadzącej z Gdańska do Szczecina i wzdłuż magistrali kolejowej 202 prowadzącej z Trójmiasta na zachód kraju. Obejmuje wszystkie gminy Powiatu Lęborskiego (za wyjątkiem Lęborka, który ma > 30 tys. mieszkańców) oraz 3 gminy Powiatu Wejherowskiego. Od Północy granicę obszaru LGD wyznacza Morze Bałtyckie, od zachodu w części rzeka Łeba, od wschodu Powiat Pucki oraz miasta Reda i Rumia. Rzeźba terenu na tym obszarze to młodoglacjalne wzniesienia morenowe i równiny sandrowe porozcinane pradolinami o płaskim dnie. Takie zróżnicowane ukształtowanie terenu ma wpływ na wydzielenie w podprovincji Pobrzeża Południowobałtyckiego, na którym zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym wg. J. Kondrackiego¹ leżą gminy należące do Stowarzyszenia "Bursztynowy Pasaż" regionów niższego rzędu: środek obszaru przecina Pradolina Łeby, centralna część obszaru położona jest na Wysoczyźnie Żarnowieckiej, zachodni kraniec gminy Nowa Wieś Lęborska leży na Wysoczyźnie Damnickiej, strefa nadmorska należy do Wybrzeża Słowińskiego, a Gmina Cewice oraz południowa część gmin Nowa Wieś Lęborska i Wejherowo leżą w obrębie Pojezierza Kaszubskiego już w podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich. Ważne znaczenie dla regionu mają duże jeziora przybrzeżne Łebsko i Sarbsko, oraz mniejsze połodowcowe jak Żarnowieckie, Lubowidz, Choczewskie czy Wyspowo. Klimat regionu znajduje się pod wpływem morza, toteż cechują go łagodne zimy i niezbyt upalne lata. Średnie sumy opadów rocznych przekraczają 600 mm. Zasoby mineralne, których złoża wyodrębnić można w budowie geologicznej regionu to sól kamienna w północno wschodniej części oraz złoża torfu w dolinie Łeby. Na obszarze wydobywa się również kruszywa mineralne. Dominują gleby pseudobielicowe i brunatne wylugowane, w dolinie Łeby i Redy mady, a na znacznym obszarze gminy Nowa Wieś Lęborska oraz Choczewo także gleby brunatne. To głównie gleby III i IV klasy bonitacyjnej, ale również V i VI.²

Poniżej przedstawiono mapę obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin, która wskazuje jednoznacznie na spójność przestrzenną obszaru objętego LSR.

Rys 1. Mapa obszaru objętego LSR.

Źródło: Opracowanie własne.

¹ J. Kondracki „Geografia regionalna Polski”, 2009, PWN

² J. Mordawski „Geografia Kaszub”, 2008, ZK-P Gdańsk

2. Demografia

We wszystkich gminach obszaru Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” za wyjątkiem Łeby i Choczewa utrzymuje się dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności. Najwyższy przyrost odnotowano w gminie Wejherowo (5,14), choć i tak spadł o ponad 4 jednostki w stosunku do roku 2019. Jest to pozytywny trend biorąc pod uwagę przyrost ujemny w województwie pomorskim - 0,50 oraz - 3,20 w Polsce.³ Analizując lokalizację, widzimy, że najwięcej mieszkańców zamieszkuje gminy położone najbliżej powiatowych ośrodków miejskich: gm. Wejherowo pod Wejherowem oraz gm. Nowa Wieś Lęborska pod Lęborkiem.

Tab. 1 Liczba mieszkańców oraz powierzchnia gmin wchodzących w skład LGD (stan na 31.12.2020 r.)

Lp	Powiat	Gmina	Rodzaj gminy	Liczba mieszkańców ogółem	Powierzchnia w km ²
1.	wejherowski	Gniewino	gmina wiejska	7 418	176
2.	wejherowski	Wejherowo	gmina wiejska	28 877	194
3.	wejherowski	Choczewo	gmina wiejska	5 120	183
4.	łęborski	Wicko	gmina wiejska	5 651	215
5.	łęborski	Nowa Wieś Lęborska	gmina wiejska	13 409	270
6.	łęborski	Cewice	gmina wiejska	7 434	188
7.	łęborski	Łeba	gmina miejska	3 238	17
Razem				71 147	1 243

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W gminach nadmorskich (Łebie, Choczewie oraz Wicku) utrzymuje się ujemne saldo migracji. W 2020 r. najwięcej osób zameldowało się w Gminie Wejherowo- aż 15,6 na 1000 ludności. Przy poziomie 4,8 dla powiatu wejherowskiego, -0,9 dla lęborskiego i 1,7 dla województwa³. Większe zainteresowanie osiedlaniem w powiecie wejherowskim widać też po ilości sprzedanych w tym powiecie mieszkań, która to wartość czterokrotnie przewyższa liczbę mieszkań sprzedanych w powiecie lęborskim (2110 na 530). Jeśli spojrzymy na sprzedaż mieszkań z rynku pierwotnego ta dysproporcja jest jeszcze większa (1313 do 121). Tylko w 2020 r w powiecie wejherowskim do użytkowania oddano 1745 mieszkań (niemal dwukrotnie więcej niż w 2018 r.), z czego 227 mieszkań w gminie Wejherowo. W żadnej innej gminie obszaru wartość ta nie jest trzycyfrowa (najwięcej mieszkań 67 oddano do użytkowania w Nowej Wsi Lęborskiej). Jak grzyby po deszczu powstają nowe deweloperskie osiedla, nie dziwi więc fakt, że gmina Wejherowo przyciąga nowych mieszkańców. Jeśli dołączymy do tego dobrą komunikację z Wejherowem i trójmiastem, to gmina Wejherowo preferuje do miejsc atrakcyjnych osiedleńczo. Potwierdzają to również wyniki Narodowego Spis Powszechnego z 2021, gdzie powiat wejherowski plasuje się w czołówce powiatów województwa pomorskiego z najwyższym wzrostem ilości mieszkań i budynków.⁴

Jednocześnie powiat wejherowski jest wyjątkowy pod względem prognoz liczby ludności, gdzie trend jest odwrotny do ogólnopolskiego i pomorskiego. Prognozy przewidują zwiększanie liczby mieszkańców o kilkanaście tysięcy osób w cyklach dziesięciorocznych do 265 128 osób⁵ w 2050 r (dziś 224 365 osób)³.

Stosunkowo dobrze prezentuje się struktura wiekowa mieszkańców obszaru: 61,39 % jest w wieku produkcyjnym, 23,87 % przedprodukcyjnym i 15,74 % w wieku poprodukcyjnym. Średni wiek mieszkańców powiatu wejherowskiego wynosi 38,3 lat, dla powiatu lęborskiego 40,6 lat, dla województwa 40,8, a dla Polski

³ <https://bdl.gus.gov.pl>

⁴ Stan i struktura demograficzna ludności oraz liczba budynków i mieszkań w województwie pomorskim – wyniki ostateczne NSP 2021- Urząd Statystyczny w Gdańsku

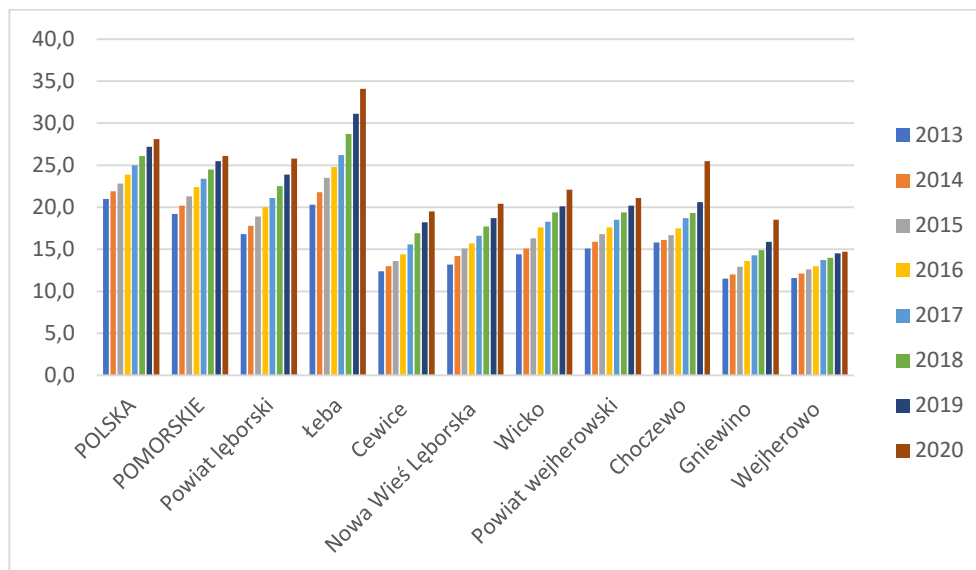
⁵ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_wejherowski

42 lata. Jednak prognozy na rok 2025 oraz kolejne, aż do 2050 wskazują systematyczny przyrost ludności wieku 60+ w obu powiatach, co jest trendem ogólnopolskim³.

Już dziś najgorzej sytuacja od lat prezentuje się w mieście Łeba, gdzie wskaźnik obciążenia osobami starszymi wynosi 34,1, przy 26,1 dla województwa. Najmniej obciążona jest gmina Wejherowo- 14,7, co po części związane jest z napływem wspomnianych „nowych” mieszkańców. Gwałtowny wzrost osób starszych w stosunku do osób w wieku produkcyjnych zanotowano w 2020 r. w gminie Choczewo: 25,5 w porównaniu do 20,6 w 2019.

Wykres 1: Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

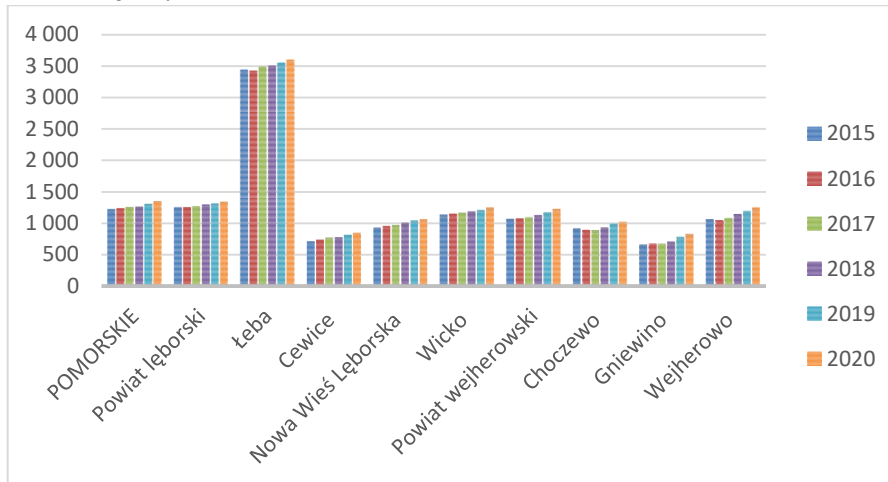
3. Charakterystyka gospodarki, przedsiębiorczości

3.1 Przedsiębiorczość

Na obszarze objętym LSR systematycznie wzrasta liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Choć liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców we wszystkich gminach obszaru, za wyjątkiem Łeby jest niższa od średniej wojewódzkiej, która wynosi 1357, to jednak bardzo wysoki wskaźnik w mieście Łeba tj. 3931 wpływa na fakt, że przedsiębiorczość na obszarze „Bursztynowego Pasażu” jest nieznacznie wyższa niż w pomorskim. Liczba podmiotów gospodarczych 10 tys. mieszkańców wynosiła w 2020 r. 1228. Najmniejszą przedsiębiorczość wykazują mieszkańcy gmin Gniwino i Cewice.

Wykres 2. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności obszaru LGD z podziałem na gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mniejszą aktywność w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców gminy Gniewino w stosunku do mieszkańców gminy Wejherowo zauważyć się również dało z organizowanych w I. 2014-2022 naborach wniosków na podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej. 63% złożonych w tych przedsięwzięciach wniosków, to wnioski od osób/podmiotów z Gminy Wejherowo. Ostatnie nabory wniosków pokazały również zmniejszenie zainteresowania ubieganiem się o środki unijne. Z rozmów z potencjalnymi Wnioskodawcami wynikało, że dla wielu barierą przy wciąż rosnących obciążeniach fiskalnych i kosztach pracy, jest obowiązek utworzenia miejsca pracy oraz zagrożenie wzrostem cen w czasie od złożenia wniosku do czasu faktycznego dokonywania zakupów.

Wśród podmiotów gospodarki narodowej podobnie jak w całej Polsce dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na 8737 takich podmiotów, aż 7296 reprezentowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Najwięcej firm tej formy prawnej zajmuje się działalnością budowlaną. Branża ta dominuje we wszystkich gminach obszaru za wyjątkiem miasta Łeba, gdzie z racji nadmorskiego charakteru kurortu, dominująca jest działalność związana z zakwaterowaniem i gastronomią. Łącznie na całym obszarze istnieje także duża liczba firm zajmujących się handlem oraz naprawą pojazdów³.

Tab. 2. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg. wybranych sekcji

Nazwa gminy	Łącznie	Choczewo	Gniewino	Wejherowo	Cewice	Nowa Wieś Lęborska	Wiciko	Łeba
Wyszczególnienie								
ogółem	7296	451	493	2911	522	1225	662	1032
przetwórstwo	835	63	56	425	46	166	54	25
budownictwo	1798	128	192	725	194	339	164	56
handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle	1256	69	60	534	96	248	117	132
Transport i gospodarka magazynowa	402	13	30	178	22	82	34	43
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1076	79	25	139	16	44	141	632

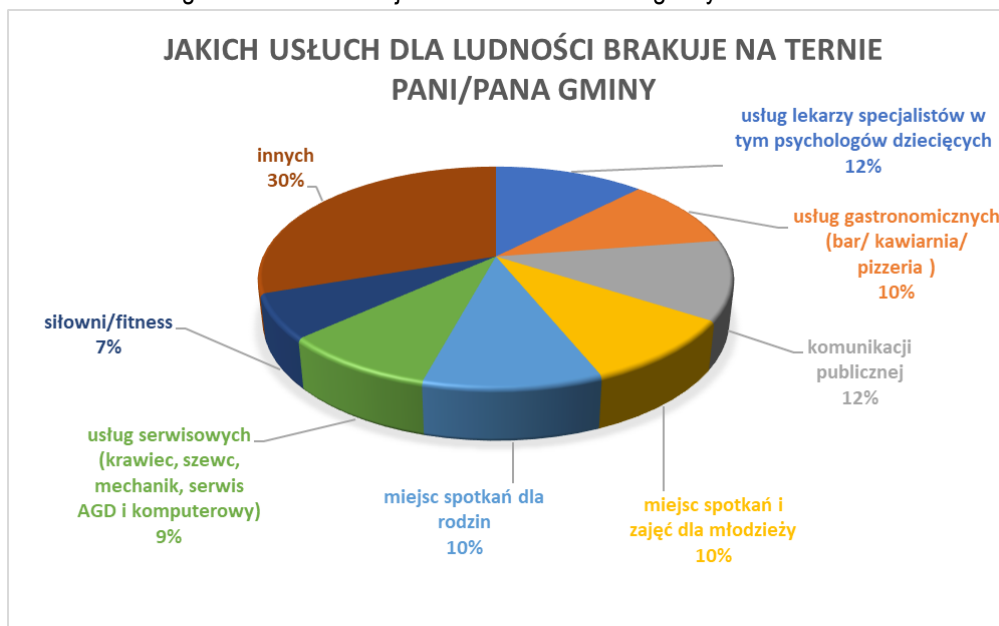

Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	111	10	12	46	7	22	8	6
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	57	3	3	33	1	12	3	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Podczas spotkań konsultacyjnych oraz w ankietach mieszkańcy również potwierdzili nasycenie rynku usługami budowlanymi. Zgłaszali natomiast utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów czy psychologów (zapotrzebowanie m.in. na skutek izolacji wywołanej lockdownem) nie tylko na obszarze, ale również z miastach powiatowych, a także trudności z dojazdem nawet do miejscowości gminnych ze względu na małą ilość połączeń publicznych, lub całkowity ich brak. Pojawiały się również głosy dotyczące braku dostępu do usług pierwszej potrzeby jak sklepy spożywcze, piekarnie, drogerie w najmniejszych miejscowościach. Bolączką okazała się również niewystarczająca ilość usług serwisowych w tym min. aut, komputerów, AGD, butów, ubrań, które jak wskazywali będą coraz bardziej potrzebne ze względu na ubożenie społeczeństwa, rosnącą inflację i tym samym wzrost cen nowych produktów. Nie zabrakło również głosów liczących, że powstaną nowe usługi rozrywkowe, gastronomiczne czy beauty ze względu na małą dostępność do miejsc, w których można się zrelaksować czy spędzić czas ze znajomymi. Na 155 wskazanych w ankietach potrzeb związanych z dostępem do szeroko rozumianych usług, preferencje mieszkańców rozkładają się w następujący sposób.

Wykres 3. Jakich usług dla ludności brakuje na terenie Pani/Pana gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Rozwojowi przedsiębiorczości w regionie sprzyja działalność Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Żarnowiec” w miejscu budowy dawnej elektrowni jądrowej, gdzie zachętą do otwierania/rozwoju działalności w tym miejscu są preferencyjne warunki prowadzenia firm m.in. zwolnienie od podatku dochodowego, doradztwo inwestycyjne, promocja. Przy obecnych wysokich podatkach i kosztach, jest to duże odciążenie finansowe.

Do największych i najprężniej działających firm w regionie należą: producent blachodachówek - Balex Metal sp. z o.o. w Bolszewie (poz. 36 w rankingu firm o największych w 2020 r. przychodach na Pomorzu)⁶, producent drzwi - Porta KMI Poland SA GK – Bolszewo (poz. 41). Najwięksi przedsiębiorcy w regionie,

⁶ <https://www.dziennibałtycki.pl> 21.10.21

zatrudniający powyżej 100 osób to THAI UNION POLAND Sp. z o.o. z Gniezina (producent ryb w puszkach), Gościńska Fabryka Mebli sp. z o.o. z Gościcina, Enco Production Sp. z o.o. z Nowej Wsi Lęborskiej (branża odzieżowa)⁷.

Duże znaczenie dla rozwoju przedsiębiorczości regionu, ale również zmniejszenia uzależnienia energetycznego Polski mają w regionie dwie inwestycje energetyczne, których realizacja zaplanowana jest na najbliższe lata. Pierwszą z nich jest budowa elektrowni jądrowej w wybranej w 2021 r. lokalizacji „Lubiatowo-Kopalino” w gminie Choczewo, o mocy elektrycznej do 3750 MW. Wg harmonogramu budowy elektrowni jądrowej podanej w Programie Polskiej Energetyki Jądrowej: w 2023 r. na nastąpić rozpoczęcie prac wstępnych i przygotowawczych w lokalizacji EJ1, w 2025 r. wydanie zezwolenia na budowę przez Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki, w 2026 r. uzyskanie pozwolenia na budowę i rozpoczęcie budowy, a w 2033 r. oddanie do eksploatacji pierwszego bloku EJ1. Widzimy zatem, że harmonogram realizacji tej inwestycji znacząco pokrywa się z perspektywą finansową na lata 2021-2027, co będzie miało odczuwalny wpływ na rozwój określonych działów lokalnej gospodarki gmin członkowskich Stowarzyszenia. Inwestycje towarzyszące budowie elektrowni jądrowej, jeśli dojdą do skutku, nie tylko przyczyniają się do powstawania wspomnianych pośrednich i indukowanych miejsc pracy. Podnoszą również komfort życia społeczności lokalnej i zwiększą możliwość powstania nowych działalności gospodarczych w regionie, niezwiązanych z samą elektrownią jądrową. Wśród inwestycji wymienionych w Programie Polskiej Energetyki Jądrowej, jako niezbędne wskazywane są nowe odcinki dróg, linie kolejowe, konstrukcje morskie do rozładunku elementów wielkogabarytowych i sieci wodno-kanalizacyjne (w tym oczyszczalnie ścieków).^{8 9}

Według analiz przedstawionych w raporcie Polskiego Instytutu Ekonomicznego rozwój energetyki jądrowej w Polsce w ciągu 50 lat pracy reaktorów przyniesie znaczny wzrost ilości miejsc pracy - szacunkowo nawet od 26,4 do 39,6 tys. związanych z budową i funkcjonowaniem elektrowni jądrowych. Jak wskazują Polskie Elektrownie Jądrowe sp. z o.o. na terenie budowy elektrowni atomowej zatrudnionych będzie 8 tys. pracowników, powstanie dla nich ok. 4 tys. nowych miejsc zakwaterowania¹⁰.

Na etapie prac przygotowawczych zatrudnienie znajdą głównie pracownicy z lokalnego lub regionalnego rynku pracy. Jak pokazują doświadczenia innych krajów, które posiadają tego typu obiekty, podczas budowy elektrowni poszukiwani są pracownicy różnych specjalności, w tym np.: robotnicy, monterzy, spawacze, operatorzy koparek, kierowcy zawodowi czy też kadra zarządzająca. Zwiększą się również możliwości powstania nowych działalności gospodarczych w regionie niezwiązanym z samą elektrownią jądrową. Z uwagi na napływ pracowników w czasie budowy oraz osiedlanie się nowych osób zatrudnionych w elektrowni, także na etapie eksploatacji rozwiną się biznesy związane z usługami, m.in. noclegowymi, gastronomicznymi, transportowymi czy rozrywkowymi oraz handlem. Przykładowo w perspektywie kilkudziesięciu lat, bazy noclegowe dla pracowników, inaczej niż w przypadku turystów sezonowych, będą funkcjonować przez 12 miesięcy w roku. Szacuje się, że z tymczasowego zakwaterowania w obiektach prywatnych korzystać będzie łącznie nawet kilka tysięcy osób.¹¹, a boom na zakwaterowanie będzie największy w okresie szczytowego zatrudnienia - na etapie budowy elektrowni, gdyż planowana do budowy baza noclegowa pokryje tylko częściowe zapotrzebowanie. Wymusi

to również zwiększenie bazy turystycznej w regionie, a turyści będą szukać zakwaterowania także

⁷ <https://www.compass.com>

⁸ Program polskiej energetyki jądrowej, dostęp: 15.05.2022

⁹ Ekonomiczne aspekty inwestycji jądrowych w Polsce – wpływ na biznes, rynek pracy i społeczności lokalne, Polski Instytut Ekonomiczny, sierpień 2022 r.

¹⁰ Notatka z trzeciego posiedzenia grupy roboczej dotyczącej budowy elektrowni jądrowej, 29-09-2022

¹¹ Artykuł „Budowa elektrowni jądrowej to tysiące nowych miejsc pracy”, 29 sierpnia 2022, www.trojmiasto.pl

w miejscowościach bardziej oddalonych od bezpośredniego obszaru inwestycji, również ze względu na brak dostępnych miejsc.¹²

Uczestnicy spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami obszaru działania LGD wyrazili obawę, że budowa elektrowni jądrowej w gm. Choczewo zniszczy naturalny potencjał regionu oraz wpłynie niekorzystnie na rozwój lokalnej turystyki, rekreacji oraz oferty czasu wolnego. Z pewnością najbliższe kilka lat będzie dla mieszkańców i turystów bardzo uciążliwe, gdyż znajdują się w centrum wielkiego placu budowy, jednak już po zakończeniu najważniejszych prac powinno być lepiej. Doświadczenia płynące z całego świata wskazują na liczne przykłady bloków jądrowych zlokalizowanych na terenach, które znajdują się na liście UNESCO, w pobliżu uzdrowisk oraz plaż (np. francuska Dolina Loary, hiszpańskie Złote Wybrzeże czy Carolina Beach w Stanach Zjednoczonych). Działające tam elektrownie jądrowe stanowią całoroczną atrakcję samą w sobie, przyciągającą rocznie tysiące nowych turystów i napędzającą rozwój gospodarczy. Jednocześnie mieszkańcy gminy Choczewo zauważyli również, że trwające prace legislacyjne przy tzw. „specustawie jądrowej” i jednocześnie uzgodnienia dot. przebiegu dróg, kolei, budowy infrastruktury technicznej wstrzymują jakiegokolwiek działania inwestycyjne nie tylko samorządów, ale również mieszkańców.

Drugą inwestycję energetyczną realizowaną na obszarze działania LGD jest realizacja inwestycji Baltic Power - morskich farm wiatrowych zlokalizowanych w polskiej Wyłącznej Strefie Ekonomicznej Morza Bałtyckiego, na północ od gmin Łeba i Choczewo, w odległości 22,5 km od linii brzegowej, o planowanej zainstalowanej mocy elektrycznej 1197 MW. Jej realizacja ze względu na mniejszą uciążliwość dla mieszkańców nie wzbudza takich kontrowersji jak wspomniana elektrownia atomowa. Zgodnie z przyjętym harmonogramem rozpoczęcie budowy farmy planowane jest na rok 2024, a jej oddanie do użytku w roku 2026. Na terenie liczącym ponad 130 km kwadratowych powstanie infrastruktura składająca się z ok. 70 turbin wiatrowych, natomiast w Łebie powstanie port serwisowy dla powyższej inwestycji energetycznej¹³. Wprowadzenie nowego sektora do polskiej gospodarki tworzy nowe kierunki kształcenia, miejsca pracy, nie tylko w przemyśle, ale także wśród dostawców usług transportowych, hotelarskich, ubezpieczeniowych i szkoleniowych, w tym także dostawców energii.¹⁴ Powstanie, więc tak dużych inwestycji na obszarze działania Stowarzyszenia ma ogromne znaczenie dla rozwoju i przyszłości regionu.

3.2 Turystyka

Z punktu widzenia atrakcyjnego położenia gmin Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” w pasie nadmorskim, istotną branżą gospodarki jest również branża turystyczna. Prowadzący działalność w sekcji I PKD stanowią 13,4 % wszystkich działalności na obszarze.

Na przestrzeni lat w regionie, podobnie jak w całym województwie systematycznie wzrastała liczba obiektów noclegowych oraz liczba przebywających w nich turystów. Wyjątkowy okazał się dopiero rok 2020, gdzie z powodu pandemii COVID 19 spadła liczba miejsc noclegowych. Wielu właścicieli obiektów nie poradziło sobie w kryzysie lub też bardziej opłacalne okazało się na jakiś czas wyrejestrowanie działalności. Część z tych przedsiębiorców nie wróciła już na rynek. Liczba turystów przebywających w tych obiektach spadła w tym czasie o około 30% w powiecie lęborskim i ponad 40% w powiecie wejherowskim.

¹² Artykuł „Atomowa turystyka. Elektrownia jądrowa przyciągnie nowych turystów”, 26 września 2022, www.trojmiasto.pl

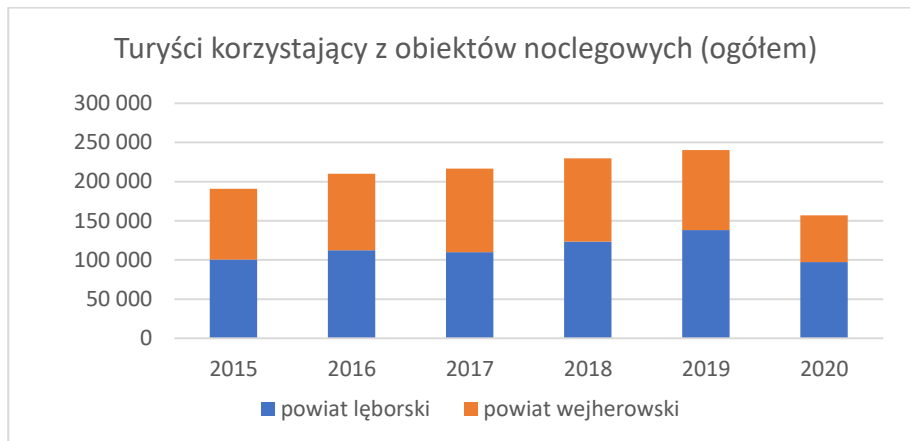
¹³ <https://www.balticpower.pl>

¹⁴ <https://www.baltica.energy.pl>

Wykres 4. Turyści korzystający z obiektów noclegowych ogółem

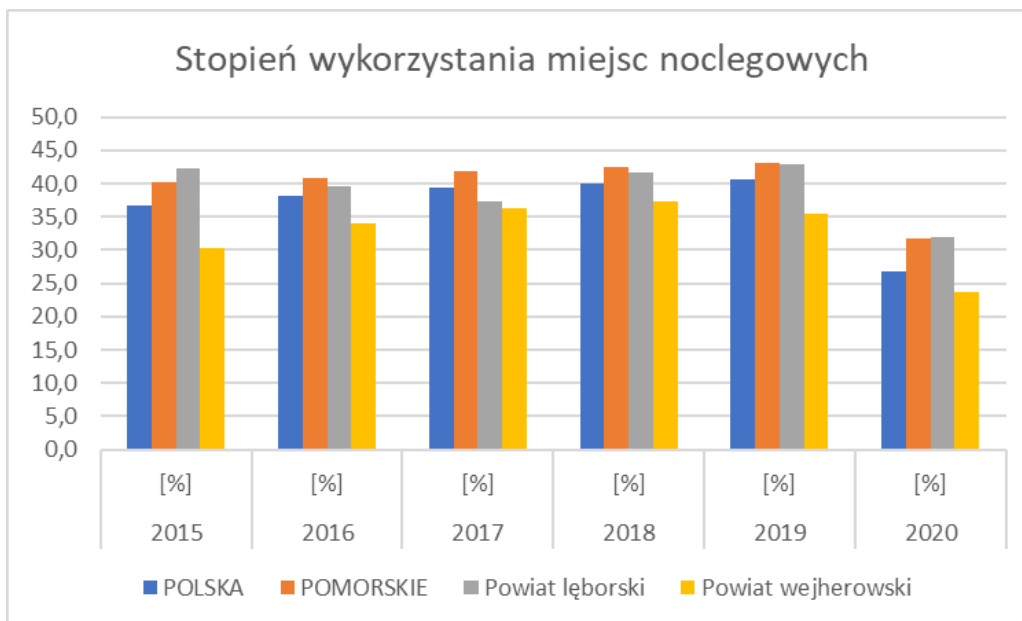

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując dane <https://sdg.gov.pl/> od 2010 można zauważyć trend, w którym udział procentowy turystyki w PKD Polski utrzymywał się na poziomie między 0,08 % a 0,14 %, tymczasem w 2020 r. stanowił jedynie 0,03%.

Mniejsze obłożenie obiektów noclegowych potwierdza także poniższy wykres, w którym tendencja zniżkowa występuje w całym kraju. Ratunkiem dla branży turystycznej w 2021 i bieżącym roku jest rządowy program Polski Bon Turystyczny. Już w 2021 stopień wykorzystania miejsc noclegowych w powiecie lęborskim wzrósł do 41%, a w wejherowskim do 25,5%.

Wykres 5. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

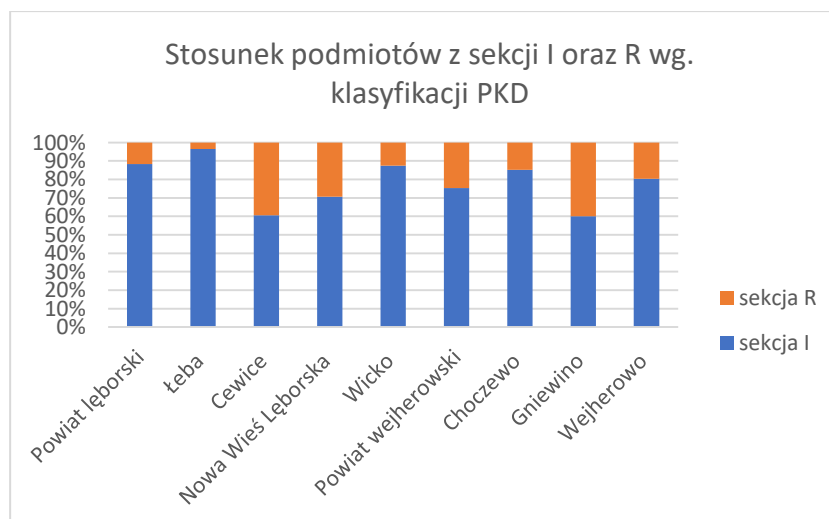
Turystyka w regionie to nie tylko plaże, słońce i możliwość wynajmu noclegu. W badaniach ankietowych przeprowadzonych terminie od 25 maja do 31 lipca mieszkańcy w znacznej większości ocenili atrakcyjności swojej gminy „dobrze” lub „bardzo dobrze”. Aż 76% ankietowanych udzieliło pozytywnych odpowiedzi. (155 na 204). Gorzej natomiast oceniają wykorzystanie tego potencjału przez samorządy: 50,5 % pozytywnych odpowiedzi, przy 17,87% odpowiedziach „raczej źle” lub „bardzo źle” oraz przez przedsiębiorców: odpowiednio

45,6% pozytywnie oceniających oraz 15,7% oceniających negatywnie. Mieszkańcy niezbyt przychylnie wypowiedzieli się na temat bezpieczeństwa i infrastruktury kąpielisk. Najwięcej osób udzieliło odpowiedzi neutralnej „ani dobrze ani źle”, ale o swoje bezpieczeństwo na kąpieliskach obawia się 28,9% ankietowanych.

Mieszkańcy podczas konsultacji społecznych wskazywali, że baza noclegowa i gastronomiczna w regionie nadmorskim jest bogata, jednak im dalej od destynacji turystycznych, tym sytuacja ma się gorzej. Za rozwojem miejsc noclegowych nie nadąża również zdaniem mieszkańców rozwój usług związanych z kulturą, rozrywką i rekreacją. Potwierdzają to również dane GUS na poniższym wykresie, na którym porównano ilość podmiotów gospodarczych z sekcji I PKD tj. działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi oraz z sekcji R tj. działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją. Na wykresie jako 100% przyjęto łączną liczbę podmiotów z sekcji I oraz R. Im lepsza sytuacja na rynku hotelarsko- gastronomicznym, tym gorzej z branżą rozrywkową. Ograniczeniem dla wielu aktywności jest krótki sezon turystyczny- badania wskazują, że w lipcu i sierpniu w naszym regionie udziela się ponad dwukrotnie więcej noclegów niż średnio w ciągu roku¹⁵.

Wykres 6. Stosunek podmiotów gospodarczych wg. sekcji PKD (branża turystyczno- gastronomiczna oraz kulturowo- rozrywkowo- rekreacyjna).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dużym atutem regionu jest krzyżowanie się szlaków wodnych z pozostałymi trasami i atrakcjami turystycznymi. Z racji tego dla wypoczywających, którzy chcą aktywnie spędzić czas, najbardziej dostępny jest międzynarodowy szlak rowerowy Euro Velo 10, który przebiega północnym krańcem obszaru Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż”

Z kolei miłośnicy sportów wodnych mogą skorzystać z tej formy wypoczynku m.in. na jeziorze Sarbsko (windsurfing, kitesurfing, SUB) czy jeziorze Żarnowieckim (sporty motorowodne). Łeba natomiast poszczycić się może jedną z najnowocześniejszych marin żeglarskich z zapleczem na wybrzeżu Bałtyku, dysponującą 120 miejscami postojowymi dla jednostek różnych klas.

Wśród kajakarzy panuje opinia, że Pomorskie to najlepsze miejsce do uprawiania turystyki kajakowej. Z tej racji samorząd województwa pomorskiego wspiera sukcesywnie zagospodarowanie akwenów dla potrzeb pasjonatów kajakarstwa¹⁶. Kajakarstwo uprawiać można na rzekach Łeba, Reda czy Piaśnica. Na obszarze Bursztynowego Pasażu, to ok. 80 km tras kajakowych z systematycznie rozwijającą się bazą przystani i licznymi

¹⁵ Ł.Czernicki, P.Kukołowicz, M.Miniszewski „Branża turystyczna w Polsce. Obraz sprzed pandemii”, PIE, 2020

¹⁶ kajaki.pomorskie.eu.

operatorami tego sportu. Również mieszkańcy w większości chwalą ofertę turystyki wodnej w odpowiedzi na zadane pytania ankietowe.

Bursztynowy Pasaż to również atrakcyjne miejsce do uprawiania turystyki konnej. W samym tylko Nadleśnictwie Choczewo wyznaczono już 130 km tras konnych spośród 800 km w pomorskim.¹⁷ Wzdłuż tych tras wyznaczono miejsca postojowe i popasu gdzie zarówno koń, jak i jeździec mogą odpocząć.

W regionie odwiedzić można kilka parków rozrywki, spośród których największy to Łeba Park w Nowęcinie i Sea Park w Sarbsku. Miejsca te zapewniają rozrywkę na kilka godzin, a wielu też można zjeść posiłek, kupić pamiątki.

Atrakcją na skalę światową są ruchome wydmy w Słowińskim Parku Narodowym. Ich wysokość osiąga nawet 40 m. W 2020 roku odwiedziło je 364 tysiące osób¹⁸, a przecież 2020 rok był rokiem ograniczeń związanych z pandemią COVID 19. Wspaniały widok na te wydmy roztacza się z kolejnej atrakcji- latarni morskiej Stilo w gminie Choczewo.

Duży ruch turystyczny w sezonie letnim, to nie tylko same profity. Jak wskazali mieszkańcy problemem w często odwiedzanych destynacjach jest duże zaśmiecenie, niszczenie przyrody (ścieżki „na skróty”), niszczenie infrastruktury czy hałas. Koszty napraw czy usuwania śmieci z plaż i kąpielisk są ogromne, więc często samorządy nie mogą sobie pozwolić na regularne oczyszczanie/naprawy.

3.3 Rolnictwo i rynek rolny

Na podstawie „Informacji o wstępnych wynikach Powszechnego Spisu Rolnego 2020” opublikowanej przez GUS wynika, że w polskim rolnictwie zachodzą dynamiczne zmiany, co przekłada się również na gospodarkę obszaru działania LGD. Obserwowana jest coraz silniejszą specjalizacją gospodarstw rolnych oraz zmniejszanie się ich liczby, przy utrzymującej się na podobnym poziomie powierzchni użytków rolnych. Zatem średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego rośnie (trend zaobserwowany na przestrzeni 2 ostatnich dekad). Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne o ok. 13%, tj. z 9,8 ha w 2010 r. do 11,1 ha w 2020 r.

Wg danych opartych na rejestrze "Powierzchnia upraw w gminach" Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w 2020 r., 34,45% powierzchni obszaru działania LGD zajmowały uprawy rolne (dane pozyskane przez ARiMR na podstawie wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich), co jest wartością mniejszą niż dla takiego samego wskaźnika dla Polski (45,58%), województwa pomorskiego (40,12%) czy powiatu lęborskiego (38,25%). Mniejszą powierzchnię upraw odnotowano natomiast w tym samym okresie w powiecie wejherowskim (30,99%).

Gminami, w których występują największe powierzchnie upraw ogółem są: Nowa Wieś Lęborska (49,14%), Wiczo (40,74%), Choczewo (38,75%) i Gniewino (38,75%), w przeciwieństwie do miasta Łeba (9,24%) i gminy Wejherowo (16,50%).

¹⁷ <https://choczewo.gdansk.lasy.gov.pl/>

¹⁸ <https://stat.gov.pl/portal-edukacyjny/polskie-parki-narodowe-wystawa>

Tab. 3. Powierzchnia upraw rolnych w 2020 r. z podziałem na jednostki terytorialne.

Jednostka administracyjna	Powierzchnia upraw w jednostce administracyjnej ogółem (Dane w hektarach z wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich)	Powierzchnia jednostki administracyjnej w ha	Wartość procentowa powierzchni jednostki administracyjnej przeznaczona pod uprawy rolne ogółem
Gmina Cewice	4 725,56	18761	25,18
Gmina Choczewo	7 096,81	18313	38,75
Gmina Gniewino	5 608,25	17627	31,81
Miasto Łeba	153,15	1656	9,24
Gmina Nowa Wieś Lęborska	13 290,08	27045	49,14
Gmina Wicko	8 771,16	21529	40,74
Gmina Wejherowo	3 205,65	19425	16,50
Polska	14 254 775,08	31270525	45,58
Województwo pomorskie	735 241,19	1832368	40,12
Powiat lęborski	27 073,55	70777	38,25
Powiat wejherowski	39 832,32	128525	30,99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z rejestru "Powierzchnia upraw w gminach" Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (<https://rejestrupraw.arimr.gov.pl/>)

Wśród upraw na obszarze Stowarzyszenia (wg danych ARiMR z 2020 r.) dominują zboża – 31,54% (głównie: żyto ozime, owies, pszenica ozima, jęczmień jary), motylkowate – 9,70% (głównie: łubin, groch, koniczyna), oleiste – 7,85% (głównie: rzepak ozimy, rzepik), okopowe – 5,98% (głównie: ziemniak, marchew). Wśród pozostałych upraw wyróżniają się jeszcze: rośliny miododajne (głównie: facelia, gorczyca, gryka), pastewne (gł. kukurydza), sady (gł. leszczyna, jabłoń) oraz plantacje trwałe (gł. truskawka, żurawina).

Ważnym elementem mającym przełożenie na stan rolnictwa obszaru LGD jest fakt, że wszystkie gminy wchodzące w skład Stowarzyszenia są, w mniejszym lub większym stopniu, terenami popegeerowskimi (na podstawie danych otrzymanych z Oddziału Terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Pruszczu Gdańskim). PGR-y powstawały przede wszystkim na terenie tzw. Ziemi Odzyskanych, gdzie istniały dogodne warunki do przejęcia oraz nacjonalizacji gospodarstw rolnych opuszczonych przez poprzednich właścicieli. Po 1991 r., w którym Sejm uchwalił ustawę o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, nastąpił krok w kierunku gospodarki rynkowej. Likwidacja PGR-ów pociągnęła za sobą dramatyczne skutki dla pracujących tam ludzi oraz ich rodzin. (...) W miejscowościach, gdzie upadał PGR niemal natychmiast pojawiało się ubóstwo.¹⁹ Skutki zapaści w tym sektorze produkcji na obszarze działania LGD są odczuwane do dnia dzisiejszego.

Na obszarze Stowarzyszenia obecnie działają 2 grupy producenckie zgłoszone w Rejestrze Grup Producentów Rolnych prowadzonym przez ARiMR. Są to: Folwark Jackowo Sp. z o.o. (gm. Choczewo) wytwarzający produkty z grupy ziarna zbóż lub nasion roślin oleistych oraz Swój Drób Sp. z o.o. (gm. Cewice) obejmujący produkty z grupy pastewnej (kukurydza), ale jak wskazuje KRS jest to już spółka w likwidacji. Przeglądając rejestry grup producentów rolnych można zauważyć, że liczba grup producentów w regionie

¹⁹ www.topagrar.pl, artykuł pt. „29 lat bez państwowych gospodarstw rolnych – dziś rocznica ustawy likwidującej PGR-y”, autor: Bartłomiej Czekala, 19 października 2020

(oraz w kraju) sukcesywnie maleje. Jest to związane przede wszystkim z małym stopniem zorganizowania się rolników, obawami związanymi z funkcjonowaniem tego rodzaju struktur oraz koniecznością znalezienia rolnika – lidera, który osobiście (i nieodpłatnie) pełniłby funkcje zarządcze, a przy tym ciągle prowadził własne gospodarstwo²⁰.

Na rynku rolniczym na przestrzeni ostatnich kilku lat widać wśród konsumentów rosnące zainteresowanie kupowaniem produktów bezpośrednio od rolnika (szczególnie w dobie pandemii). Jednak z powodów takich samych jak przy powstawaniu grup producenckich, zainteresowanie prowadzeniem krótkich łańcuchów dostaw w woj. pomorskim jest niewielkie.

W dobie dynamicznych zmian zachodzących w rolnictwie coraz większe znaczenie mają usługi pozarolnicze oferowane przez gospodarstwa rolne. Najbardziej znaną formą świadczenia usług dodatkowych w rolnictwie jest agroturystyka. Na podstawie danych z GUS z 2020 r. na obszarze LGD jest zarejestrowanych jedynie 9 gospodarstw agroturystycznych (w gm. Wicko – 2, gm. Choczewo – 6, gm. Gniewino – 1). Wg autorów raportu „Agroturystyka na nowo”, niezwykle ważną kwestią jest brak spójnej definicji dotyczącej tego, czym jest agroturystyka i właściwie, które obiekty uprawnione są do tego, aby nosić miano „gospodarstw agroturystycznych”. Dla Polaków agroturystyką może być właściwie każdy rodzaj wypoczynku poza miastem (i nie w hotelu) – nie przywiązują oni większej uwagi do kwestii formalnych nazewnictwa. (...). Potwierdziły to również konsultacje z mieszkańcami, którzy wymieniali po kilka gospodarstw agroturystycznych na gminę, kwestionując dane GUS. Zdaniem ekspertów brakuje nie tylko odpowiedniej ustawy, która regulowałaby rozmaite zagadnienia branżowe, ale również jednego, wspólnego organu, który opiekowałby się oraz zarządzał obszarem agroturystycznym.²¹ Wg powyższego raportu jednymi z głównych bolączek gospodarzy są ciągle inwestycje oraz niewielkie (lub żadne) wsparcie zarówno samorządów jak i organów państwowych. Jednak pomimo tego, wypoczynek na wsi w skali ogólnopolskiej wykazuje tendencje rosnącą. W pierwszym kwartale 2022 r. (wg. GUS) z ofert agroturystycznych skorzystało 17 tys. turystów, czyli trzy razy więcej niż w tym samym okresie przed rokiem.²²

Wg informacji ogólnodostępnych na obszarze LGD nie funkcjonuje żadne gospodarstwo opiekuńcze. Przedstawiciele branży realizującej politykę społeczną obszaru podczas spotkań konsultacyjnych uzasadniali, że w temacie prowadzenia gospodarstw opiekuńczych brakuje szczegółowych wytycznych pozwalających na bezpieczne oferowanie usług opiekuńczych osobom starszym oraz niepełnosprawnym przez rolników. Za to w Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych znajdują się 3 zagrody edukacyjne zlokalizowane na obszarze Stowarzyszenia: Gowińska Zagroda (Gowino, gm. Wejherowo), Zagroda Muzealna „IZBA” (Bychowo, gm. Gniewino) oraz Stadnina Koni Maciukiewicz (Nowęcín, gm. Wicko).

4. Rynek pracy

Bezrobocie od lat pozostaje jednym z najważniejszych problemów społecznych. Dodatkowo lock down wywołany epidemią COVID 19 przyczynił się do pogorszenia sytuacji w branży turystycznej, gastronomicznej czy rozrywkowej.

²⁰ www.podr.pl/rozwoj-obszarow-wiejskich/. Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu, „Grupy producentów rolnych w województwie pomorskim”.

²¹ Raport „Agroturystyka na nowo”, Zleceniodawca: Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich - Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, oddział w Warszawie; Wykonawca ABM Agencja Badań Marketingowych Sp. z o. o., grudzień 2020 r.

²² <https://agronews.com.pl/arttykul/ucieczka-na-wies-rosnie-popularnosc-agroturystyki/>

Tab. 4. Charakterystyka rynku pracy z liczbą bezrobotnych wg. płci na koniec 2020 r.

Gmina	Pracujący	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych			Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym %	Udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym %
		Ogółem	W tym kobiety	% udział kobiet		
Powiat wejherowski ogółem	33 823	4 475	2 888	64,53	3,3	4,5
Choczewo	444	178	122	68,5	5,8	9,1
Gniewino	1 394	178	115	64,6	4,0	5,8
Wejherowo	4 942	593	397	66,95	3,4	4,7
Powiat lęborski ogółem	12 485	2 368	1 408	59,45	6,2	8,0
Cewice	538	240	150	62,50	5,5	7,4
Nowa Wieś Lęborska	1 922	440	266	60,45	5,4	7,2
Wicko	414	285	173	60,70	8,2	10,8
Łeba	511	166	79	47,60	8,9	9,4
Razem gminy	10 165	2 080	1 302	62,6	5,9	7,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.lebork.praca.gov.pl, www.wejherowo.praca.gov.pl, dane GUS.

Z tabeli widać, że większy problem z bezrobociem występuje w Powiecie Lęborskim. Najgorsza sytuacja występuje w Wicku i Łebie, a w Powiecie Wejherowskim w gminie Choczewo. Na tym tle, biorąc pod uwagę wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego również powiat lęborski prezentuje się gorzej. Tu stopa bezrobocia w 2020 r. utrzymywała się na poziomie 10,6%, gdzie w Powiecie Wejherowskim wynosiła 6,9%, a w województwie pomorskim 5,9 %, przy średniej dla Polski 6,3%. Choć bezrobocie w regionie od 2015 r. spadało z poziomu 15,7% w powiecie lęborskim i 11,9% w powiecie wejherowskim, to od 2020 r. zanotowano wzrost odpowiednio o 1,9% i 1,5%³, co jest m.in skutkiem kryzysu gospodarczego wywołanego epidemią COVID 19. Za wyjątkiem Łeby osobami bezrobotnymi są na obszarze w większości kobiety.

Choć epidemia COVID 19 spowodowała, że ludność masowo zaczęła pracować w domu, z informacji uzyskanych z Powiatowych Urzędów Pracy w Wejherowie i Lęborku wynika, że w regionie trend ten nie przyjął się na stałe. Jedynie pojedyncze oferty pracy dotyczą pracy zdalnej lub hybrydowej. Jak wskazywali mieszkańcy podczas spotkań konsultacyjnych oraz w ankietach może to być związane z brakiem dostępu do szybkiego internetu w miejscowościach oddalonych od miast powiatowych. Z danych GUS wynika, że w województwie pomorskim linia światłowodowa wydłużyła się w 2020 r. w stosunku do 2018 o 1126 km tj. tylko o 5% przy średniej dynamice dla Polski 8%.

Szczególną kategorią osób wskazywaną przez Powiatowe Urzędy Pracy jako istotną z punktu widzenia aktywizacji zawodowej, są osoby do 30 roku życia oraz bezrobotni powyżej 50 roku życia. W powiecie lęborskim na koniec 2020 r udział bezrobotnych <30 lat w całej populacji osób zarejestrowanych w PUP wyniósł 29,8%²³, w powiecie wejherowskim 31,04%²⁴. Na bezrobocie tej grupy wpływa szereg czynników takich jak: brak

²³ Sytuacja na lęborskim rynku pracy w 2020 r

²⁴ www.wejherowo.praca.gov.pl

doświadczenia zawodowego czy też wykształcenie nieadekwatne do potrzeb rynku pracy. Najwyższy wskaźnik tej populacji odnotowano w powiecie lęborskim w gminie Cewice 35%. Z kolei występuje tu najniższy odsetek bezrobotnych >50 lat (17,5%), a najwyższy w Łebie 37,3% przy 24% udziale tej populacji w liczbie bezrobotnych powiatu lęborskiego. W powiecie wejherowskim bezrobotni >50 lat stanowili 19,84%. Grupa ta jest dla pracodawców mniej pożądana ze względu na niską mobilność przestrzenną i zawodową. W obu powiatach cały czas na wysokim poziomie utrzymuje się również odsetek osób długotrwale bezrobotnych: 48,9% w powiecie lęborskim oraz 37,76% w powiecie wejherowskim w porównaniu do 34% w województwie. Osoby długotrwale bezrobotne to w dużej mierze osoby młode do 34 lat z niskim wykształceniem zawodowym, gimnazjalnym i poniżej. Aktywizacja zawodowa takich osób zdaniem pracowników PUP jest dużo trudniejsza niż pozostałych bezrobotnych. Mniej wyróżniającymi się, ilościowo na tle pozostałych, jednak wciąż będącymi w kategorii osób będących w trudnej sytuacji na rynku pracy są rodzice posiadający dzieci do 6 lat oraz osoby niepełnosprawne. Pierwsza grupa stanowiła na koniec 2020 r. odpowiednio: 22,93% ogółu bezrobotnych w powiecie lęborskim oraz 20,55% w wejherowskim. Z kolei wśród osób niepełnosprawnych bezrobotni w powiecie lęborskim stanowili 6,16% ogółu bezrobotnych i 8,2 % w powiecie wejherowskim. Zachętą do zatrudniania osób z niepełnosprawnościami są dofinansowania przyznawane przez Powiatowe Urzędy Pracy m.in. na przystosowanie stanowiska pracy, wyposażenie miejsca pracy czy szkolenie.

W obu powiatach najszybciej obsadzone są oferty pracy na stanowiskach: pracownik biurowy czy sprzątaczką, jak również inne stanowiska związane z pracą fizyczną. Branże, które mają trudności w znalezieniu pracowników to: branża metalowa, drewna, meblowa, medyczna, edukacyjna, transportowa czy hotelarsko-gastronomiczna. Wśród osób ubiegających się o dotację na podjęcie działalności gospodarczej najwięcej wniosków dotyczy branży budowlanej oraz beauty.

Powiatowe Urzędy Pracy wśród perspektywicznych branż dostrzegają m.in. branże: medyczną, budowlaną, transportową, IT, edukacyjną, pracę w wojsku, oraz branżę energetyczną. Jeśli dojdzie do skutku budowa elektrowni atomowej w gminie Choczewo, zatrudnienie przy budowie znajdzie kilka tysięcy osób ²⁵, kolejne przy jej eksploatacji.

5. Społeczeństwo obywatelskie

Aktualna liczba organizacji pozarządowych tj. stowarzyszeń, fundacji i innych organizacji społeczno – zawodowych na obszarze Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” wynosi 239 podmiotów (Tab. 5), co stanowi 33,59 podmioty na 10 tys. mieszkańców. Aktywność społeczna jest niższa niż średnia wojewódzka, gdyż porównując dane, jakie gromadzi GUS, na koniec roku 2020 liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców wynosiła w województwie pomorskim 38, w powiecie lęborskim 33, wejherowskim 25, co jest najsłabszym wynikiem w województwie. Statystycznie najwięcej organizacji na 10 tys. mieszkańców przypadało w Łebie (80), najmniej w gminie Wejherowo (22) i Nowa Wieś Lęborska (27). Widoczny jest jednak znaczny potencjał w sektorze społecznym na obszarze LGD, gdyż od 2010 systematycznie wzrasta liczba organizacji na 10 tys. mieszkańców. Dynamika przyrostu NGO wyniosła średnio 55% (najwięcej gmina Choczewo 109 % tj. z 16 do 63 organizacji na 10 tys. mieszkańców), podczas gdy w województwie pomorskim od 2010 r. zanotowano wzrost na poziomie 29%.

Zadania statutowe organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminach są podobne: od krzewienia kultury i sportu poprzez integrację i aktywizację społeczną, pomoc osobom chorym i niepełnosprawnym czy promocję działań proekologicznych. W zakresie tych ostatnich warto podkreślić, że aktualna aktywność NGO skupia się zarówno na wspieraniu bądź negowaniu planów budowy elektrowni atomowej w gminie Choczewo. Powoduje to konflikty wewnętrzne i podział społeczeństwa na zwolenników i przeciwników elektrowni jądrowej na Pomorzu.

²⁵ www.energetyka-jadrowa.cire.pl

Wśród organizacji non profit dominują Stowarzyszenia zarejestrowane w KRS. Pojedyncze organizacje działają w oparciu o uproszczoną formę rejestracji tj. jako stowarzyszenia zwykłe, bądź Koła Gospodyń Wiejskich działające w oparciu o ustawę z dnia 09.11.2018 o kołach gospodyń wiejskich i są to KGW bardzo aktywne.

Tab. 5. Liczba organizacji pozarządowych z podziałem na gminy

Nazwa gminy	Liczba stowarzyszeń, Fundacji i organizacji społ- zaw. zarejestrowanych w KRS (stan na 08.06.22)	W tym liczba OSP (stan na 08.06.22)	W tym liczba Kółek Rolniczych i Kół gospodyń wiejskich (stan na 08.06.22)	Liczba KGW zarejestrowanych w ARIMR (stan na 08.06.22)	Liczba stowarzyszeń zwykłych (stan na 31.12.2020: p. wejherowski, stan na 05.05.2022: p. lęborski)	Razem 1+5
	1	2	3	4	5	
Choczewo	39	4	9	1	3	42
Gniewino	38	6	6	1	3	41
Wejherowo	51	10	6	4	8	59
Cewice	18	3	4	3	4	22
Nowa Wieś Lęborska	41	10	10	7	1	42
Wicko	15	4	1	1	0	15
Łeba	15	1	0	0	3	18
Razem	217	38	36	17	22	239

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://ekrs.ms.gov.pl/>, <https://bip.powiatwejherowski.pl/>, <https://powiatleborski.bip.gov.pl/>, <https://krkgw.arimr.gov.pl/>.

Analizując wyniki ogłaszanych przez gminy oraz powiaty konkursów na realizację zadań publicznych zauważyć można aktywność tych samych NGO. Prawidłowość tą zauważono również podczas konsultacji społecznych. Niejednokrotnie mieszkańcy nie potrafili wymienić działających na ich obszarze aktywnych organizacji za wyjątkiem KGW czy OSP. Jednocześnie podkreślali małą aktywność radnych czy sołtysów, jednakże nie zawsze rozumiejąc / zdając sobie sprawę, jakie zadania na rzecz gminy realizują sołtysi i traktując ich jako pierwszą instancję we wszelkich sprawach. Wskazywali również na brak integracji z pozostałymi mieszkańcami ludzi młodych. Tłumaczyli jednak ten brak zaangażowania dojazdami tych osób do szkół, a potem do pracy oraz brakiem oferty czasu wolnego, który młodzi spędzają w mieście (kina, teatry, siłownie). Mieszkańcy upatrują nadzieję w poprawie aktywności organizacji pozarządowych i mieszkańców w powstaniu Centrów Usług Społecznych, które oprócz koordynowania usług społecznych w jednym miejscu mogłyby realizować zadania związane z wspieraniem wzmocnienia więzi społecznych, integrowaniem i rozwojem wspólnot.

W naborach wniosków dla organizacji pozarządowych oraz konkursie „Aktywne sołectwo” ogłaszanych przez Stowarzyszenie „Bursztynowy Pasaż” w latach 2014-2021 również widać aktywność tych samych NGO i mieszkańców sołectw. Np. w zakończonych naborach wniosków w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na I. 2014-2020 największą aktywność wykazywały 4 organizacje z Gminy Gniewino aplikując w kilku konkursach. Stowarzyszenia z gminy Wejherowo pomimo złożenia wniosków nie zrealizowały operacji w związku z brakiem własnych środków.

Potencjał naszych mieszkańców, chcących mieć wpływ na swoje otoczenie dostrzegamy analizując frekwencję podczas wyborów samorządowych. W większości gmin za wyjątkiem Gniewina, Wejherowa i Nowej Wsi Lęborskiej frekwencja w ostatnich wyborach samorządowych w 2018 była wyższa od średniej wojewódzkiej. Na tym polu znów pozytywnie wyróżniła się gmina Choczewo, w której frekwencja wyniosła: 60,98 % w wyborach do sejmiku, 61,09% w wyborach do rady Powiatu, 61,18% w wyborach do rady gminy 61,15% w wyborach wójta

(przy odpowiednio: 55,71%, 53,94%, 55,80%, 56,12% i 52,75% dla województwa)²⁶. Również z Choczewa otrzymaliśmy najwięcej wypełnionych ankiet badających jakość życia na obszarze Stowarzyszenia „Bursztynowy Pasaż” w przeliczeniu na mieszkańca gminy.

6. Polityka, przedsiębiorczość i problemy społeczne

Zadania z zakresu pomocy społecznej w powiatach lęborskim i wejherowskim realizowane są głównie przez podmioty publiczne: Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej, Domy Pomocy Społecznej (2 w Lęborku, po 1 w Wejherowie i Strzebielinku) oraz Domy dla Dzieci „Siedlisko” i „Zakątek” w Nowej Wsi Lęborskiej. Jeśli spojrzymy na realizację tych zadań przez organizacje pozarządowe, to jak poinformowano nas w ankiecie pogłębionej otrzymanej z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie aktywność trzeciego sektora w tej dziedzinie wciąż jest niewystarczająca, co jak wskazało nam z kolei Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku może wynikać z niewystarczających środków, zbyt dużej ilości wymaganych dokumentów przy realizacji projektów czy ograniczonej dostępności wolontariatu.

Na konsultacjach z przedstawicielami branży społecznej zostały szczegółowo omówione problemy społeczne występujące na obszarze LGD. Informacje te są zbieżne z danymi pozyskanymi z dokumentów pt. „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021” opracowanymi przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na obszarze działania LGD. Bazując na tych danych zapotrzebowanie na usługi pomocy społecznej na obszarze LGD można oprzeć przede wszystkim na liczbie beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej.

Tab. 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w 2021 r. z podziałem na gminy.

Gmina	Cewice	Choczewo	Gniewino	Łeba	NWL	Wejherowo	Wicko
Liczba osób	469	420	387	129	637	268	264
W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	63,09	82,03	52,17	39,84	47,501	9,28	46,72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z „Ocen zasobów pomocy społecznej za 2021” gmin członkowskich.

Największą ilość osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców mają gminy: Choczewo, Cewice oraz Gniewino, natomiast najbardziej korzystnie prezentuje się wynik gminy Wejherowo, która ma największą liczbę mieszkańców wśród wszystkich samorządów członkowskich. Analizując dalej te same źródła możemy zauważyć, że najczęstszymi powodami udzielenia pomocy mieszkańcom przez ośrodki pomocy społecznej są ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie, wynoszące 72,46% całego przydzielonego w 2021 r. wsparcia. Znaczne problemy stanowi również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz alkoholizm (łącznie 22,10 % przyznanych świadczeń).

Tab. 7. Powody udzielania pomocy rodzinom w 2021 r. na obszarze LGD ogółem.

Powody udzielenia pomocy i wsparcia	SUM A
Ubóstwo	976
Niepełnosprawność	935
Długotrwała lub ciężka choroba	776
Bezrobocie	526
Bezradność w sprawach opiek. – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	262

²⁶ <https://wybory2018.pkw.gov.pl>

Potrzeba ochrony macierzyństwa	236
Potrzeba ochrony macierzyństwa – w tym: potrzeba ochrony wielodzietności	168
Alkoholizm	162
Bezradność w sprawach opiek. – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem – w tym: rodziny niepełne	152
Bezradność w sprawach opiek. – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem – w tym: rodziny wielodzietne	60
Bezdomność	59
Przemoc w rodzinie	34
Sytuacja kryzysowa	30
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	29
Zdarzenia losowe	15
Narkomania	10
Sieroctwo	2
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	1
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy (art. 7 pkt 11)	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z „Ocen zasobów pomocy społecznej za 2021” gmin członkowskich.

Identyfikacja problemów społecznych występujących na obszarze związana jest również z wiekiem oraz niepełnosprawnością mieszkańców. Grupą społeczną będącą oczekującą dużej pomocy, w szczególności na obszarach wiejskich są seniorzy tj. osoby starsze (65 lat i więcej). Analizując ten wskaźnik na podstawie danych pozyskanych z GUS za 2020 r. widzimy, że obszar LGD zamieszkuje 9 007 osób w wieku (65+), co stanowi 12,65% wszystkich mieszkańców obszaru i jest to wartość niższa od tego samego wskaźnika dla powiatów wejherowskiego i lęborskiego łącznie (20,94%) oraz województwa pomorskiego (17,20%). Aby prawidłowo zinterpretować wielkość i potrzeby seniorów na potrzeby opracowania strategii przeanalizowano również ilość mieszkańców wieku 60-64 lata. Grupę tą stanowią osoby, które za kilka lat przejdą na emeryturę zasilając grono seniorów lub ich stan zdrowia spowoduje, że wcześniej zostaną im przyznane świadczenia rentowe. Na obszarze grupę tą (60-64 lata) tworzy 4 471 osób, co stanowi 6,28% wszystkich mieszkańców obszaru i jest to wartość zbliżona do tego samego wskaźnika dla powiatów wejherowskiego i lęborskiego łącznie (6,24%) oraz województwa pomorskiego (6,49%)³. Porównując te dane z wykresem dotyczącym obciążenia osobami starszymi w rozdziale „Demografia”, seniorzy są znaczącą grupą, która systematycznie się powiększa i którą ze względu również na współistnienie chorób, niepełnosprawności, czy niesamodzielność należałoby wesprzeć w planowanych działaniach.

W sytuacji zapewnienia opieki i usług społecznych osobom chorym, niepełnosprawnym, niesamodzielnym bolączką niektórych z gmin zdaniem obecnych podczas spotkania z branżą zajmującą się usługami społecznymi jest niewystarczająca ilość połączeń w ramach transportu publicznego lub całkowity jego brak. Słaba komunikacja stanowi dla wielu spośród ww. osób barierę nie do pokonania w dostępie do lekarzy specjalistów czy usług rehabilitacyjnych i wyzwaniem do zapewnienia tej grupie dostępu do tych usług. Również w najbardziej oddalonych od centrów gmin wsiach trudniej jest zapewnić opiekę nad chorym w miejscu zamieszkania, ze względu na wyższe koszty związane z dojazdem opiekuna/rehabilitanta. Cennym projektem wychodzącym naprzeciw temu problemowi, jest realizowana przez Powiat Lęborski projekt transport door-to door

zapewniający bezpłatny transport na terenie województwa pomorskiego osobom o ograniczonej mobilności. W ciągu roku realizacji przedsięwzięcia z usług skorzystało 255 osób²⁷.

W związku z brakiem jednej bazy orzeczeń o niepełnosprawności i brakiem publikacji wyników spisu powszechnego z 2021 r. w tym zakresie dla powiatów, nie można oszacować faktycznej liczby osób niepełnosprawnych na obszarze. Z danych otrzymanych z Powiatowych Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie i Lęborku można jedynie przytoczyć wartości dotyczące wydanych przez Zespoły Orzekania o Niepełnosprawności przy PCPR orzeczeń o niepełnosprawności (dzieci do 16 roku życia) i o stopniu niepełnosprawności (osobom od 16 r. ż):

Tab. 8. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności łącznie.

Gmina	Choczewo	Gniewino	Wejherowo	Powiat wejherowski łącznie	Powiat lęborski łącznie
2020	112	129	571	5069	2255
2021	121	149	559	5193	2223

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie i Lęborku

Od 2011 roku systematycznie wzrasta w powiecie wejherowskim liczba wydawanych orzeczeń zarówno dla dzieci jak i dla dorosłych. W 2021 r. wydano 4480 orzeczeń o niepełnosprawności dla dorosłych i 713 dla dzieci do 16 lat przy odpowiednio 3454 i 507 osobach w 2011. W powiecie lęborskim z kolei liczba wydanych orzeczeń jest zróżnicowana, ale od 2011 r. do dziś jest zawsze wyższa niż 2000 sztuk. Jak widać więc, nie jest to liczba marginalna.

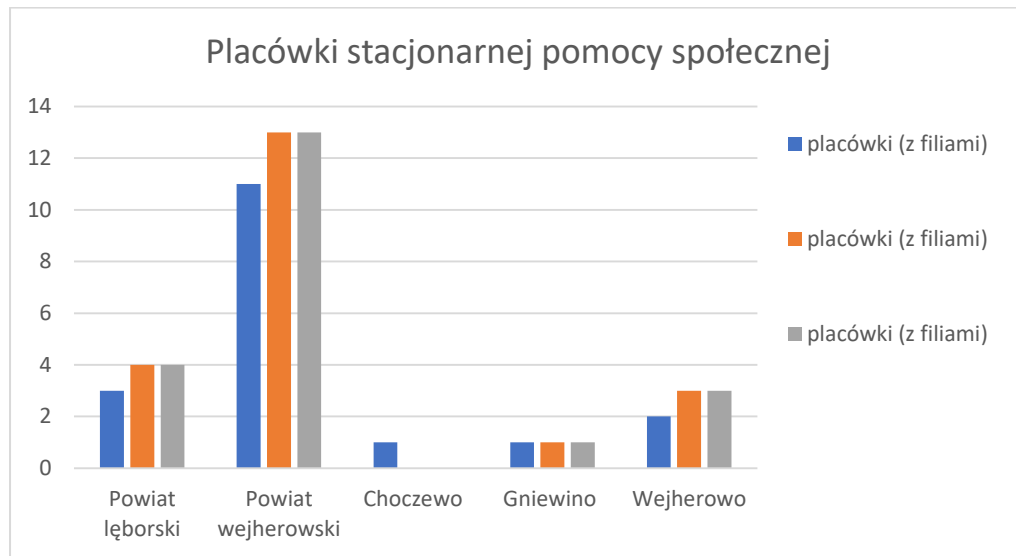
Rządowy dokument pn. „Strategia Rozwoju Usług społecznych- polityka publiczna do 2030 r” zakłada ukierunkowanie polityki społecznej na proces deinstytucjonalizacji. Usługi świadczone w miejscu zamieszkania zgodnie z tą strategią, mają być podstawową usługą społeczną, skierowaną do osób ze wszystkich obszarów wsparcia. Nie oznacza to jednak, że zamknięte zostaną obiekty świadczące całodobową opiekę potrzebującym. Deinstytucjonalizacja to proces długotrwały, który w pierwszej kolejności ma skupić się na opiece w miejscu zamieszkania „gdyż tylko nieograniczony dostęp do szerokiego spektrum interdyscyplinarnych usług środowiskowych może wpłynąć na zmniejszenie popytu na usługi stacjonarnej opieki długoterminowej”²⁸. A jak wygląda opieka stacjonarna na naszym obszarze na przestrzeni ostatnich lat wskazuje poniższy wykres.

²⁷ www.powiat-lebork.com

²⁸ *Strategia Rozwoju Usług społecznych- polityka publiczna do 2030 r*

Wykres 7. Liczba placówek stacjonarnej pomocy społecznej na obszarze LGD w latach 2015-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród wskazanych obiektów najczęściej to placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej, pozostałe to domy pomocy społecznej i rodzinne domy pomocy. Niemal wszystkie miejsca w tych obiektach są zajęte. W powiecie wejherowskim widać stopniowy wzrost ilości miejsc w takich placówkach, a tym samym wzrost liczby podopiecznych. W powiecie łębskim widać tendencję spadkową w stosunku do r. 2018.

Tab. 9. Obłożenie placówek stacjonarnej opieki społecznej na obszarze LGD.

Obłożenie placówek stacjonarnej opieki społecznej	2015		2018		2020	
	powiat łębski	powiat wejherowski	powiat łębski	powiat wejherowski	powiat łębski	powiat wejherowski
miejsca (łącznie z filiami)	176	670	214	656	193	702
mieszkańcy (łącznie z filiami)	176	602	214	633	187	635

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Głównymi podopiecznymi placówek stacjonarnej opieki społecznej są: osoby w podeszłym wieku (234 osoby w powiecie wejherowskim oraz 30 w łębskim), przewlekle somatycznie chorzy (odpowiednio: 185 i 88 osób) oraz przewlekle psychicznie chorzy (odpowiednio 170 i 22 osób).

Do konieczności deinstytucjonalizacji usług społecznych przymierzają się samorządy. Z informacji uzyskanych z PCPR Wejherowo wynika, że na dziś jest to dla nich ogromne wyzwanie, gdyż brak jest wystarczającej ilości infrastruktury dziennych ośrodków wsparcia dla osób zależnych. W ocenie specjalistów z PCPR konieczne jest powołanie w każdej z gmin koordynatora usług społecznych, który będzie posiadał wiedzę na temat możliwych form wsparcia na terenie nie tylko gminy ale i powiatu. Łatwiejsza będzie wówczas również koordynacja usług społecznych na szczeblu powiatowym. Tą konieczność zauważyli także mieszkańcy podczas konsultacji społecznych, dlatego upatrują szansę w stworzeniu Centrów Usług Społecznych.

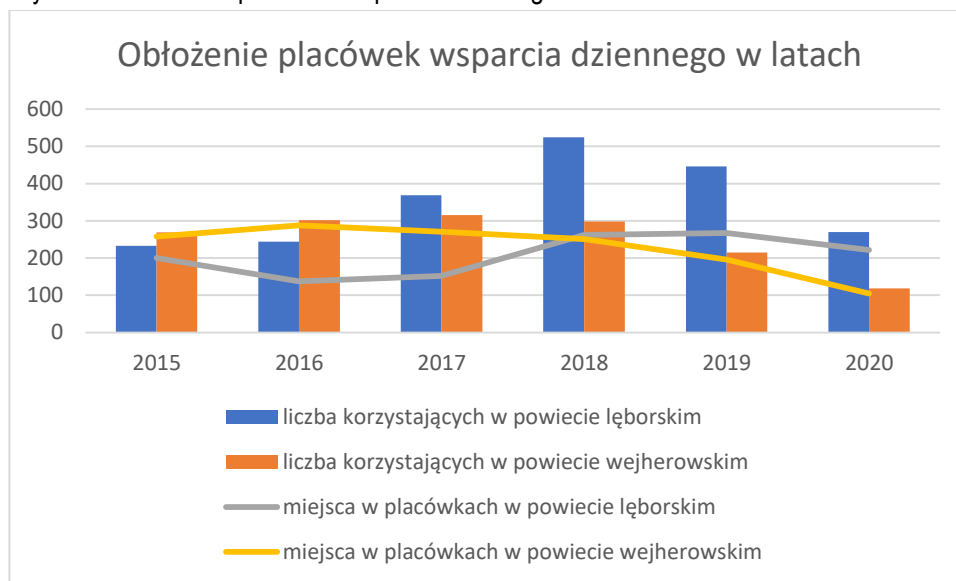
Pozytywnym aspektem polityki społecznej w każdej gmin dla seniorów sprawnych, którzy lubią spędzać czas aktywnie, jest możliwość uczestnictwa w dedykowanych zajęciach w ramach Uniwersytetu III Wieku, Klubu Seniora/Rodziny, czy bardziej sformalizowanego Związku Emerytów i Rencistów. Seniorzy mają okazję m.in. wziąć udział w wykładach i szkoleniach, zajęciach manualnych, gimnastycznych, wyjazdach

czy potańcówkach. Na działalność związaną z aktywizacją seniorów organy założycielskie skutecznie pozyskują środki zewnętrzne. Zainteresowanie uczestnictwem w zajęciach jest na tyle duże, że wciąż powstają nowe kluby. Zrzeszają one od kilkunastu do kilkudziesięciu osób w zależności od gminy/ sołectwa. Będzie to, więc jedna z grup docelowych, dla której absorpcja środków w ramach RLKS będzie szansą na dalszy rozwój.

Z kolei grupą, do której trudniej jest dotrzeć z pomocą, a której należałoby poświęcić większe nakłady czasu, energii i środków, zdaniem podmiotów zajmujących się opieką społeczną są dzieci i młodzież, zwłaszcza z rodzin dysfunkcyjnych. W obu powiatach instytucjonalnych placówek wsparcia dziennego (świetlic środowiskowych) jest zbyt mało jak na potrzeby rodzin i tylko jedna z nich działa na obszarze objętym LSR (powiat wejherowski 5, powiat lęborski 6).

Wykres 8. Obłożenie placówek wsparcia dziennego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W powiecie wejherowskim widać systematyczne zmniejszanie się w ciągu ostatnich lat ilości miejsc w placówkach wsparcia dziennego i tym samym osób korzystających z nich w ciągu roku. Powiat lęborski jest w gorszej sytuacji w tym zakresie, choć w 2020 r zmniejszyła się różnica między ilością dostępnych miejsc, a liczbą dzieci i młodzieży z nich korzystającej. Zebrani wskazywali, że niezbędne jest objęcie dzieci opieką jak najbliższej miejsca zamieszkania czy to w szkołach czy świetlicach wiejskich. Jak wskazują zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 z późn. zmianami placówki tego typu mają za zadanie zapewnienie: opieki i wychowania, pomocy w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. (forma opiekuńcza), jak również organizację zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych, logopedycznych czy realizację indywidualnych programów korekcyjnych, programów psychokorekcyjnych lub psychoprofilaktycznych (forma specjalistyczna), więc często niewykorzystane świetlice i domy sołeckie byłyby doskonałym miejscem, gdzie tego typu usługi mogłyby być świadczone. Mieszkańcy podkreślali jednak, że większość świetlic ma ograniczone godziny funkcjonowania, a część jest niedostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a nawet starszych (stromie schody).

W zakresie ekonomii społecznej obszar ma znacznie niewykorzystany potencjał. W bazie podmiotów ekonomii społecznej²⁹ na 100 podmiotów ekonomii społecznej w województwie pomorskim (rozumianych jako przedsiębiorstwa społeczne) na obszarze zarejestrowana jest tylko jedna spółdzielnia socjalna: Powiatowo-Gminna Spółdzielnia Socjalna „Kaszubia” z siedzibą w Bolszewie oraz 2 Fundacje: Fundacja Pomocy Tleniak

²⁹ www.bazaps.ekonomiaspoleczna.gov.pl

z Orla oraz Instytut Inkubacji Przedsiębiorstw z Łęczyc. W Powiecie Lęborskim 3 istniejąca podmioty ekonomii społecznej, ale zlokalizowane są w mieście Lębork.

7. Stan środowiska naturalnego i odnawialne źródła energii

Obszar LGD charakteryzuje się dużymi walorami przyrodniczymi, głównie za sprawą silnie urozmaiconej i zróżnicowanej pod względem krajobrazowym rzeźby terenu, która jest pozostałością po ostatnim zlodowaceniu. Potwierdzeniem atrakcyjności przyrodniczej obszaru jest odsetek obszarów prawnie chronionych na obszarze LGD, który wynosi 38,26% i jest nieco niższy niż podobny wskaźnik dla powiatu lęborskiego i wejherowskiego łącznie – 39,31%, oraz wyższy niż dla województwa – 32,87% i Polski – 32,31%.³

Na obszarze LGD znajdują się:

- Parki narodowe - Słowiński Park Narodowy,
- Parki krajobrazowe – Kaszubski Park Krajobrazowy (w pd. krańcu gminy Cewice), Trójmiejski Park Krajobrazowy (na pd. Gminy Wejherowo),
- obszary chronionego krajobrazu: Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórz Lęborskich, Nadmorski, Pradoliny Redy-Łeby, Choczewsko-Saliński, Puszczy Darżlubskiej,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: Rynna Kamienicka,
- rezerваты przyrody: Karwickie Źródłiska, Mierzeja Sarbska, Czarne Bagno, Łebskie Bagno, Mierzeja Sarbska, Las Górkowski, Nowe Wicko, Choczewskie Cisy, Borkowskie Wąwozy, Długosz Królewski w Łęczynie, Cisowa, Lewice, Gałęźna Góra, Pełcznica,
- obszary Natura 2000: Białe Błoto, Dolina Łupawy, Karwickie Źródłiska, Mierzeja Sarbska, Ostoja Słowińska, Pobrzeże Słowińskie, Przybrzeżne wody Bałtyku, Łebskie Bagna, Górkowski Las, Białogóra, Jeziora Choczewskie, Lasy Lęborskie, Opalińskie Buczyny, Pełcznica, Orle, Biała, Bezlist koło Gniewowa, Puszcza Darżlubska.

Według danych GUS i Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, na obszarze LGD znajduje się też 231 pomników przyrody tj. 18,58 pomnika na 100 km² powierzchni obszaru LGD. Jest to wskaźnik niższy niż dla powiatów lęborskiego i wejherowskiego – 19,61, ale wyższy niż województwa – 14,87 i Polski – 10,53. Znaleźć tu można również 35 użytków ekologicznych, co stanowi 2,81 użytku na 100 km² powierzchni obszaru LGD i jest to wskaźnik mniejszy niż dla powiatów wejherowskiego i puckiego – 3,26 oraz województwa – 4,34, ale wyższy niż dla Polski – 2,45.³⁰

Powierzchnia lasów w 2020 r. wyniosła 44,18% powierzchni obszaru LGD. Jest to więcej niż w powiatach lęborskim i wejherowskim łącznie, w województwie pomorskim i w kraju, gdzie wskaźniki te wynoszą odpowiednio – 42,40%, 36,41%, 29,61%.

Jak wynika z raportu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska z 2020 r³¹., stan chemiczny i ekologiczny wód na obszarze LGD jest określany na poziomie poniżej dobrego. Stan ogólny wód przejściowych i przybrzeżnych w 2018 (wg powyższego raportu) w okolicach Łeby oraz plaż gminy Choczewo jest zły.

Wg danych z GUS za 2020 odsetek ludności zamieszkującej obszar LGD i korzystającej z oczyszczalni ścieków wynosi 57,53 % (podczas gdy dla powiatu – 77,03%, województwa – 84,30% i dla Polski – 74,80%). W gminach łącznie działa 393 przydomowych oczyszczalni ścieków, w powiatach łącznie 644, w woj. pomorskim 9134 a w Polsce 295 524. Dlatego za główny powód złego stanu wód w omawianym regionie wskazywany jest niewystarczający stopień sanitacji na terenach wiejskich, w tym występowanie zanieczyszczeń pochodzących z terenów rolniczych, wymywanych z ziemi podczas deszczu (związki azotu i fosforu obecne w glebie po zastosowaniu środków ochrony roślin) oraz zanieczyszczeń pochodzących z hodowli zwierząt. Przyspiesza to proces eutrofizacji jezior do których trafiają te zanieczyszczenia i tym samym pogorszenie warunków

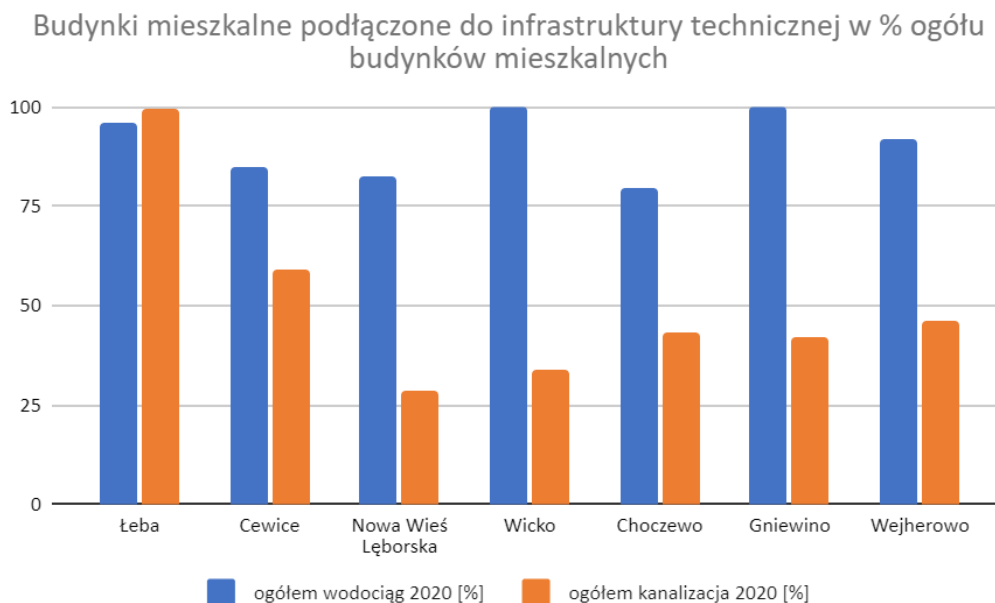
³⁰ <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

³¹ https://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/raporty/stan_srodowiska_2020_pomorskie.pdf

ekologicznych i użytkowych wód.³²Jak wskazuje poniższy wykres jedynie w mieście Łeba skanalizowanie jest wyższe od średniej wojewódzkiej (99,6 % budynków podłączonych jest do kanalizacji sanitarnej, przy 67,2 % w pomorskim), co częściowo jest wynikiem stosunkowo małej powierzchni do skanalizowania. Najslabiej na tym tle wypadają gminy Nowa Wieś Lęborska 28,7% oraz Wicko 34,1 %. Wicko z kolei jako jedyna gmina ma 100% podłączenie do sieci wodociągowej.

Wykres 9. Urządzenia sieciowe na obszarze LGD.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z kolei odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej wynosi dla obszaru LGD 18,01% i jest zdecydowanie niższy niż dla powiatu – 49,83%, województwa – 51,51% i Polski – 54,23%.

Na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie pomorskim, raport wojewódzki za rok 2020”, którego autorem jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska³³, nie odnotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych stężeń większości niebezpiecznych dla zdrowia związków chemicznych. Problemem na obszarze działania LGD jest jednak podwyższenie stężenia rakotwórczego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 (występuje głównie w Łęborku i Wejherowie oraz miejscowościach bezpośrednio przyległych do tych miast) oraz ozonu O₃ (głównie w Łebie i obszarach nadmorskich gminy Choczewo i częściowo na terenach gmin: Nowa Wieś Lęborska, Wicko, Cewice i Wejherowo). Główną przyczyną przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłów zawieszonych i poziomu docelowego benzo(a)pirenu jest tzw. niska emisja, czyli emisja pochodząca ze spalania paliw stałych w piecach lub kotłach domowych.³⁴

Akcja pomiarowa z użyciem pierwszych mobilnych płuc na Pomorzu w dniach 1-12.12 2022 r. w Gościnnie pokazała zatrzważające dane. W tych dniach 4 krotnie przekroczony został poziom pyłu

³²<https://docplayer.pl/6820438-Inwestycje-a-ochrona-jezior-w-województwie-pomorskim.html>

³³ <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/1446>

³⁴ Załącznik do uchwały 603/XLVIII/22 Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszzonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu

zawieszono PM10. W dniu 10.12.22 osiągnięty został poziom alarmowy, który wynosi $150\mu\text{m}^3$ ³⁵. Przy tak wysokim stężeniu zalecane jest ograniczenie przebywania na zewnątrz do minimum.

Sytuację bez wątplenia poprawiłoby zwiększenie świadomości mieszkańców o szkodliwości spalania w piecach niedozwolonych produktów (np. butelek PET, płyt meblowych) i zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych ekologicznymi źródłami energii oraz zmniejszenie natężenia ruchu drogowego – promocja ruchu rowerowego, jako codziennego środka transportu dla każdego.

Z dokumentu „Szacunki danych o zużyciu energii w gospodarstwach domowych w 2020”³⁶ opublikowanego przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska wynika, że w 2020 r kolektory słoneczne były zainstalowane w 2,8% gospodarstw domowych w Polsce, natomiast pompy ciepła w 1,53%. Analogicznie w 2019 r. wskaźniki te prezentowały się następująco: dla kolektorów słonecznych – 2,01% i dla pomp ciepła – 0,85%. Także widzimy tu tendencję rosnącą. Udział liczby przyznanych dotacji z programu Mój Prąd na dzień 10.09.2022 r. w woj. pomorskim wynosił 6,24% z ilością 25 614 przyznanych dofinansowań³⁷, co daje nam 7 miejsce wśród województw w kraju. Opracowanie „Energia elektryczna dane wstępne za 2020”³⁸ wydane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska wskazuje, iż indeks dynamiki produkcji energii elektrycznej w latach 2020 i 2019 wyniósł 275,7% (2019 r. – 715,3 GWh, 2020 r. – 1 972,2 GWh). Dynamika wzrostu energii generowanej ze słońca utrzymała się również w 2021 i na początku 2022, gdyż Polacy inwestując w fotowoltaikę chcieli zdążyć przed zmianą sposobu rozliczania prosumentów (na mniej korzystny).³⁸ Przytaczamy dane dla Polski, gdyż nie jest prowadzona (dostępna) ewidencja na poziomie gmin i powiatów.

Stosunki wietrzne i warunki termiczne determinowane również oddziaływaniem Morza Bałtyckiego i ukształtowaniem terenu predestynują nasz obszar do rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii w tym szczególnie do budowy elektrowni wiatrowych. Występują tu najwyższe w Polsce (poza górami) prędkości wiatru. Również wyższe usłonecznienie roczne niż przeciętnie w kraju potwierdzają predyspozycje tych terenów do produkcji energii elektrycznej i ciepła na bazie energii promieniowania słonecznego³⁹.

W ciągu ostatnich kilkunastu lat na obszarze Stowarzyszenia powstało kilka farm wiatrowych składających się z kilkudziesięciu turbin m.in. w Wicku⁴⁰ czy Jęczewie (gm. Gniewino). PGE Energia Odnawialna planuje w 2023 r. budowę farm fotowoltaicznych o mocy ponad 100 MW⁴¹ w gminie Wicko, obok zarządzanych już przez spółkę farm wiatrowych w Wojciechowie i Wicku Lotnisko oraz Elektrowni Wodnej Żarnowiec⁴².

W tym kontekście duże znaczenie dla obszaru LGD i rozwoju energetyki odnawialnej upatruje się również w realizacji inwestycji Baltic Power - morskich farm wiatrowych zlokalizowanych w polskiej Wyłącznej Strefie Ekonomicznej Morza Bałtyckiego, na północ od gmin Łeba i Choczewo, w odległości 22,5 km od linii brzegowej, o planowanej zainstalowanej mocy elektrycznej 1197 MW, która ma rozpocząć produkcję energii w 2026 r.

Znaczny wpływ na stan środowiska naturalnego obszaru będzie miała również zaplanowana budowa elektrowni jądrowej w lokalizacji „Lubiatowo-Kopalino” w gminie Choczewo, gdyż pod realizację inwestycji trzeba będzie pozyskać teren, na którym zostanie przeprowadzona wycinka drzew. Kierownik działu komunikacji zewnętrznej spółki PEJ przekazał mediom informacje, iż „(...) szacuje się, że w przypadku wyboru lokalizacji Lubiatowo – Kopalino i wykorzystania otwartego układu chłodzenia łączna utrata powierzchni lasów gminy Choczewo może wynieść ok. 5% powierzchni lasów występujących w gminie, tj. 335 ha”. Zaplanowana

³⁵ <https://wejherowskialarmsmogowy.pl/smogowa-rzeczywistosc-w-goscinnie-poziom-alarmowy-osiagniety/>

³⁶ <https://www.gov.pl/web/klimat/badania-statystyczne>

³⁷ <https://mojprad.gov.pl>

³⁸ <https://wysokienapiecie.pl/73113-moc-fotowoltaiki-w-polsce/>

³⁹ J. Auksztol, „Wykorzystanie źródeł energii odnawialnej w województwie pomorskim w l. 2000-2009”, GUS, 2010, Gdańsk

⁴⁰ <https://www.tauron-ekoenergia.pl/elektrownie/energia-wiatrowa>

⁴¹ <https://lebork.naszemiasto.pl/pge-chce-wybudowac-farmy-fotowoltaiczne-w-gminie-wicko/ar/c1-9102855>

⁴² <https://pgeeo.pl/Nasze-objekty>

jest również „realizacja szeregu działań, które pozwolą zmniejszyć wpływ inwestycji na życie mieszkańców oraz środowisko naturalne, w tym obszary leśne. Przede wszystkim, (...) ograniczenie wylesienia do niezbędnego minimum. Co więcej, część Obszaru Realizacji Przedsięwzięcia, czyli terenu zajętego na potrzeby prac budowlanych, na którym nie będzie zlokalizowana elektrownia i infrastruktura towarzysząca, zostanie zrehabilitowana na przykład poprzez wykonanie nasadzeń drzewostanu⁴³”.

Tab. 10. Ocena ekologii i środowiska przez mieszkańców obszaru LGD.

	Nie wiem lub to pytanie mnie nie dotyczy "0"	Bardzo źle "1"	Raczej źle "2"	Ani dobrze, ani źle "3"	Dobrze "4"	Bardzo dobrze "5"
Walory środowiska przyrodniczego	0	2	7	17	75	98
Jakość powietrza	4	8	9	51	44	28
Czystość wód (rzek i jezior)	5	6	36	45	53	0
Jakość wody używanej w gospodarstwie domowym	4	22	58	53	0	71
Oferta działań/dofinansowań wspierających ochronę środowiska w tym montażu/instalacji odnawialnych źródeł energii	23	25	30	0	70	27
Zagospodarowanie, retencjonowanie wód opadowych	19	24	0	27	69	24
Ochrona obszarów cennych przyrodniczo przed nadmierną antropopresją (np. zanieczyszczenia wody, emisja hałasu, zaśmiecanie, wycinanie lasu, emisja i emisja zanieczyszczeń do wody, powietrza i gleby)	15	0	12	53	55	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego „Lokalna Strategia Rozwoju szansą dla nas” w okresie 23.05 – 29.07.2022 r.

W powyżej przytoczonym badaniu ankietowym mieszkańcy obszaru w większości pozytywnie oceniają zasoby środowiska naturalnego oraz działania proekologiczne. Najwięcej zastrzeżeń odnotowano w zakresie oferty działań/dofinansowań wspierających ochronę środowiska, w tym montażu/instalacji odnawialnych źródeł energii, jakości wody używanej w gospodarstwach domowych, czystości wód (rzek i jezior) oraz zagospodarowania, retencjonowania wód opadowych. Znalazła się również spora liczba ankietowanych (ok. 1/3), którzy nie potrafili ocenić omawianego zagadnienia ani dobrze, ani źle lub wskazywali na brak wiedzy oraz zainteresowania tematem. W pytaniu otwartym (uwagach) mieszkańcy zwracali uwagę na występowanie zanieczyszczenia powietrza smogiem, ciągłą niewystarczającą ilość koszy na śmieci (w szczególności w miejscach turystycznych), duże zaśmiecanie lasów (w tym dzikie wysypiska śmieci), zbyt małą ilość programów dofinansowujących zastosowanie rozwiązań OZE w gospodarstwach domowych (zwłaszcza w gminach) oraz wspomagających montaż systemów retencjonowania wód opadowych.

8. Kultura i dziedzictwo kulturowe wsi

W XIII wieku większość terenów obejmujących gminy Stowarzyszenia znajdowała się w granicach kasztelani białogardzkiej (od miejscowości Białogarda), stanowiącej teren graniczny między Pomorzem Środkowym, a Pomorzem Gdańskim. Mieszkał tu również książę pomorski Racibor, później ziemia trafiła pod władanie Zakonu Krzyżackiego⁴⁴. W II. Poł XIV w komtur gdański Zakonu Krzyżackiego Dawid von

⁴³ <https://wejherowo.naszemiasto.pl/kontrowersje-wokol-budowy-elektrowni-jadrowej-na-pomorzu/ar/c3-8916975>

⁴⁴ J.Rajman „Grody średniowieczne, a kasztelańskie miasta”, Słupskie prace geograficzne 6, 2009

Commerstein zrównał z ziemią grody w Białogardzie i Salinie i utworzył wójtostwo lęborskie. Obszar wójtostwa wyznaczały naturalne granice rzeka Łeba, dolina Piaśnicy, Jezioro Żarnowieckie i wybrzeże Bałtyku.²⁷ (czyli w przybliżeniu pokrywało się z obszarem dzisiejszej LGD). Do historii regionu odwołują się herby powiatów wejherowskiego i lęborskiego. Na obu znajduje się czarny gryf- symbol księstwa kaszubskiego. W herbie powiatu lęborskiego wskazano pograniczny charakter regionu umieszczając w nim również gryfa czerwonego symbolizującego ziemie książąt pomorskich.

Wg Jana Modrawskiego² możemy wyróżnić dwa obszary: Kaszuby etniczne i Kaszuby historyczne. W obrębie kaszub etnicznych znajdują się gminy: Gniewino, Wejherowo oraz Nowa Wieś Lęborska i jest to obszar, gdzie społeczność kaszubska stanowi znaczny odsetek ludności (od. 30%) oraz można tu zaobserwować ożywioną działalność turystyczno - kulturalną związaną z promocją kaszubszczyzny. Natomiast pozostałe gminy oraz miasto Łeba, wchodzące w skład LGD, znajdują się na obszarze Kaszub historycznych, które zostały zasiedlone przez społeczność kaszubską jeszcze 200 lat temu oraz ponownie po II wojnie światowej. Obszar ten charakteryzuje się niewielkim odsetkiem ludności kaszubskiej i nie wykazuje ożywionej działalności społeczno – kulturalnej w tym zakresie.

Wpływ na wielokulturowość regionu miały również wpływ zabór pruski czy przesiedlenia ludności mi.in w ramach akcji „Wisła”, kiedy ludność z Kresów po 1945 r zastąpiła opuszczającą Pomorze ludność niemiecką.

Największymi ośrodkami mającymi wpływ na kulturę nie tylko regionu, ale również całego obszaru działania LGD są: Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko Pomorskiej w Wejherowie oraz Muzeum w Lęborku. O ile pierwsze muzeum jest swoistym centrum propagowania literatury, ale również kultury i sztuki kaszubskiej w regionie, co ma swoje przełożenie na rozwój kaszubszczyzny w poszczególnych gminach powiatu wejherowskiego, to Muzeum w Lęborku skupia się bardziej na popularyzowaniu wystaw archeologicznych, pozostałości pochodzących ze średniowiecza i innych okresów w dziejach historii regionu. Posiada w swoich zbiorach m.in. eksponaty wykopane z Cmentarzyska kultury łużyckiej z XII – VII w p.n.e. zlokalizowanego w Siemirowicach w gminie Cewice. Łączy również tradycję kultury niemieckiej i kultury ludności napływowej z Kresów Polskich po 1945 r., która miała duży wpływ na ukształtowanie się spuścizny architektonicznej i kulturalnej nie tylko powiatu lęborskiego, ale również wejherowskiego.

Cenne dla propagowania tradycji rybackich i akwakultury będzie powstające w Łebie Muzeum Archeologii Podwodnej i Rybołówstwa Bałtyckiego. Inwestycja w całości finansowana jest ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Obiekt będzie całoroczny, a zakończenie robót budowlanych planuje się na koniec 2023 r., natomiast od 2024 r. prace związane z budową i montażem wystawy stałej.

Pozostałe obiekty muzealne obszaru stowarzyszenia, opierają się na zasobach marynistycznych (jak Muzeum Marynistyczne w Sea Park w Sarbsku), i przyrodniczych (Muzeum Przyrodnicze, Słowiński Park Narodowy w Łebie) jak również historycznych w tym militarnych (Skansen Zagroda Gburska i Rybacka w Nadolu czy Muzeum Przedmiotów Historycznych i Zapomnianych w Bychowie). Niestety większość obiektów udostępniana jest tylko sezonowo.

Działalność kulturalna i artystyczna prowadzona przez gminne centra / ośrodki kultury działające przy gminach członkowskich w niewielkim stopniu nawiązuje do kaszubszczyzny (gm. Gniewino: Zespół Folklorystyczny „Nadolanie”; gm. Wejherowo: Kapela Kaszubska i Kapela Kaszëbsczi Psotë; gm. Cewice: Chór „Marësci”, Remusowe Skrzaty, Małe Skrzaty oraz niektóre Koła Gospodyń Wiejskich z obszaru gmin Gniewino i Wejherowo). Skupia się też na muzyce kościelnej, rozrywkowej, ludowej innej niż kaszubska oraz patriotycznej (np. gm. Wejherowo: Chór Gaudeamus, Orkiestra Gminy Wejherowo; gm. Gniewino: Gminna Orkiestra Dęta, Chór „Appassionato”; Łeba: Chór „Jantar”, Zespół Bel Canto, Zespół Stella Maris, Grupa FA-LA-RE).

Ważnym fragmentem dziedzictwa kulturowego wsi są produkty lokalne, regionalne i tradycyjne, podkreślające specyfikę danego obszaru. Obszar LGD posiada bogatą ofertę tradycyjnej, polskiej żywności

wywodzącej się z kuchni kaszubskiej, myśliwskiej oraz rybnej. W 2006 roku na Listę Produktów Tradycyjnych i Regionalnych wpisane zostały dwie potrawy z terenu gm. Choczewo: „Kaczka po pomorsku” oraz „Śledź pomorski solony z beczki w zalewie słodko-kwaśnej”⁴⁵. Dziś na tej liście znajduje się już 16 potraw z obszaru (na 184 z całego województwa) - wszystkie zgłoszone przez podmioty z gminy Choczewo. Dwie edycje konkursu na najlepszy produkt lokalny „Weki z Pomorskiej Spizarni” organizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego również wyróżniły produkty lokalne z gminy Choczewo (Kierzkowo): „Kiełbasa myśliwska w słoiku” i „Gulasz myśliwski”. Jednak sukces gospodyń z gminy nie jest wystarczająco promowany. Nawet na stronie internetowej gminy Choczewo, nie są wymienione wszystkie wpisane na „listę” produkty, a biorąc pod uwagę modę na zdrową żywność, mogły by stanowić doskonały materiał do promocji gminy czy nawet stworzenia kulinarnego produktu turystycznego. Problemem zgłaszanym podczas konsultacji społecznych (wywiad LOT Łeba „Błękitna Kraina”) jest również mała ilość lokali gastronomicznych w miejscowościach nadmorskich, gdzie można zjeść potrawy ze świeżej bałtyckiej ryby. Wciąż dominują ryby „obce” i mrożone. Trudno również znaleźć miejsca gdzie można kupić gotowe produkty regionalne, nie kierując się wprost do gospodarza/producenta lub zaopatrując się na imprezie plenerowej. W internecie lokalni przetwórcy sprzedają swoje wyroby na: www.spizarniaklementyny.pl czy www.pomorskibazarek.pl, jednak nie są to portale, które są promowane w przewodnikach turystycznych, więc sieciowa sprzedaż produktów regionalnych zarówno kulinarnych jak również rękodzielniczych jest wciąż tematem do zagospodarowania.

Istotnym elementem stojącym na straży propagowania zwyczajów i produktów regionalnych są koła gospodyń wiejskich, które mają na ziemiach polskich blisko 150-letnią tradycję. Aktywność lokalnych KGW przyczynia się nie tylko do poprawy jakości życia kulturalnego, czy edukacyjnego wiosek, ale również do wytwarzania i promowania specjałów lokalnej kuchni. Dodatkowo biorą one aktywny udział w organizacji dożynek oraz innych inscenizacji i obrzędów lokalnych, prowadzą zespoły muzyczne, teatry oraz warsztaty z rękodziela, na swoją działalność pozyskują środki publiczne.

Po czasach, w których część obecnych ziem polskich była zamieszkała przez ludność niemiecką pozostały liczne zabudowania, charakterystyczny układ urbanistyczny miejscowości wiejskich oraz kościoły, kaplice i cmentarze (po)ewangelickie. W prawie wszystkich gminach obszaru LGD można znaleźć wiele takich obiektów. Najbardziej znanym jest produkt turystyczny „Szlak Dworów i Pałaców Północnych Kaszub”, który promuje zabudowania dworskie i pałacowe w znacznej większości ponemieckie, zarówno te odrestaurowane jak i niszczone. Większość z nich znajduje się w rejestrze zabytków nieruchomości województwa pomorskiego, na której znaleźć można 50 obiektów z regionu, w tym aż 17 w gminie Choczewo (stan na 16.11.2022)⁴⁶. Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy gmin zwracali uwagę na zainteresowanie turystów zagranicznych tymi obiektami oraz brak wiedzy i dbałości o nie ze strony mieszkańców, konieczność ich odrestaurowania oraz stworzenia spójnego produktu turystycznego.

Wydarzeniem historycznym, które jest szczególnie upamiętniane przez gminy członkowskie Stowarzyszenia był tzw. Marsz Śmierci. W obliczu ofensywy radzieckiej na początku 1945 r. z niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Stutthof drogą lądową i morską ewakuowano ok. 37 tysięcy więźniów, którzy mieli w ciągu 7 dni, pokonując po ok. 20 km dziennie, dotrzeć do Lęborka. W wyniku bardzo niesprzyjających warunków atmosferycznych (mroźna zima), bardzo złego stanu zdrowia więźniów oraz decyzji militarnych zmieniających planowany przebieg tras ewakuacji, podczas Marszu Śmierci śmierć poniosło ok. 20 tysięcy ofiar. Zachowanie pamięci o tamtych wydarzeniach jest niezwykle ważne nie tylko dla młodych pokoleń mieszkańców regionu, ale również dla ostatnich pozostałych przy życiu byłych więźniów KL Stutthof oraz ich rodzin. Formy upamiętniające tamte tragiczne wydarzenia na ziemiach kaszubskich są różne: mogły

⁴⁵ <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/woj-pomorskie>

⁴⁶ <https://www.ochronazabytkow.gda.pl/rejestr-zabytkow/rejestr-zabytkow-nieruchomych/>

i cmentarze ofiar Marszu Śmierci, pomnik i tablice pamiątkowe, liczne uroczystości patriotyczne z udziałem byłych więźniów, mieszkańców obszaru oraz lokalnych jednostek wojskowych⁴⁷.

Miejscami upamiętniającymi Marsz Śmierci na obszarze Stowarzyszenia są: gmina Gniewino: Cmentarz Ofiar Marszu Śmierci w Rybnie, obelisk z płytą pamiątkową w Kolkowie (przy zbiorniku górnym Elektrowni Wodnej Żarnowiec), szlak tablic informacyjnych w Rybnie, Kostkowie, Mierzynie, Gniewinie, Toliszczek; gmina Nowa Wieś Lęborska: Cmentarz Ofiar w Krępie Kaszubskiej, Izba Pamięci Ofiar Marszu Śmierci Więźniów KL Stutthof, Zespół Szkół w Garczegorzu im. Męczenników Marszu Śmierci KL Stutthof, Tawęcino; gmina Wicko: pomnik poświęcony ofiarom Marszu Śmierci w miejscowości Gęś; gmina Wejherowo: tablica pamiątkowa na budynku w Zamostnym. Brak jednak jednolitego produktu turystycznego, który połączył i upamiętniłby te miejsca i obiekty.

Równie ważnym jak Marsz Śmierci jest dla mieszkańców Miejsce Pamięci w Piaśnicy, czyli cmentarz i miejsce martyrologii w lasach piaśnickich w pobliżu Wejherowa, w których okupanci niemieccy przeprowadzali w latach 1939–1940 masowe egzekucje ludności cywilnej. Piaśnica była największym po KL Stutthof miejscem kaźni na Pomorzu w okresie II wojny światowej, gdzie mogło zginąć nawet 12 tysięcy osób⁴⁸. Masowe groby oznaczono i otoczono opieką, a miejsce pamięci z czasem wzbogacaono o kolejne obiekty. Corocznie w Piaśnicy odbywają się uroczystości upamiętniające ofiary zbrodni oraz liczne wycieczki, rajdy rowerowe czy pielgrzymki do tego miejsca⁴⁹.

Stowarzyszenie Bursztynowy Pasaż realizując w ramach PROW 2014-2020 projekt współpracy „Questy Kaszub Północnych” stworzyło questy upamiętniające te tragiczne wydarzenia w dziejach regionu: quest po Lesie Piaśnickim pt. „Drzewa widziały najwięcej” oraz quest związany z marszem śmierci w miejscowości Rybno pt. „Marsz śmierci o pamięć, nie o zemstę wołają nasze cienie”.

9. Niekomercyjna infrastruktura rekreacyjno- turystyczna i kulturalno – społeczna

Infrastruktura rekreacyjno – turystyczna obszaru działania LGD jest bardzo zróżnicowana stanowi uzupełnienie infrastruktury komercyjnej, o której szerzej napisano w rozdziale dotyczącym turystyki. Największym ośrodkiem turystycznym obszaru jest Łeba i to ona może poszczycić się największą ilością komercyjnych obiektów turystyczno – rekreacyjnych, w przeciwieństwie do gminy Gniewino, gdzie głównym właścicielem, pomysłodawcą i realizatorem jest gmina. Chociaż obszar gminy Gniewino geograficznie nie ma dostępu do morza, to samorząd pretenduje do miana gminy aktywnej turystycznie i poprzez realizację projektów turystycznych próbuje niejako konkurować z atrakcyjnością plaż Morza Bałtyckiego przyciągając uwagę turystów i odwiedzających wieżą widokową w Kompleksie „Kaszubskie Oko” w Gniewinie, czy pływalnią. Wszystkie gminy opierają swój potencjał turystyczno- rekreacyjny głównie na zasobach przyrodniczych, historycznych lub kulturalnych. W każdej znaleźć można ścieżki piesze (w tym do najstarszego drzewa na Pomorzu - Ścieżka edukacyjno – przyrodnicza „Dąb Świętopełk” w gminie Cewice), rowerowe, nordic walking czy edukacyjne, tereny rekreacyjne: jak boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, boiska trawiaste i wielofunkcyjne czy „orliki”. Miasto Łeba z kolei dba o propagowanie rekreacji na wodzie, dysponując nowoczesnym Portem Jachtowym. Oprócz Łeby, i gminy Choczewo, które z racji nadmorskiego położenia poszczycić się mogą kilkoma kilometrami piaszczystych plaż z kąpieliskami strzeżonymi, kąpieliska wyznaczono też nad Jeziorem Żarnowieckim w gminie Gniewino, Jeziorem Sarbsko w Gminie Wicko czy Jeziorem Lubowidzkim w gminie Nowa Wieś Lęborska. Z informacji uzyskanych z Urzędów Gmin wynika jednak, że wody tych dwóch ostatnich wymagają oczyszczenia. Gminne obiekty (również te na kąpieliskach) są różnej wielkości i różnego stanu technicznego, część z nich wymaga remontu, wymiany urządzeń lub też przebudowy i dostosowania do potrzeb osób

⁴⁷ E.M. Grot, J.Ellwart, „Śladami marszu śmierci więźniów KL Stutthof”, 2020, Region, Gdynia

⁴⁸ B.Bojarska „Piaśnica”, 2009, BiT, Wejherowo

⁴⁹ www.wikipedia.org

z niepełnosprawnościami. Większość obiektów jest ogólnodostępna, w niektórych jest pobierana opłata za wynajem (np. sale widowiskowo-sportowe).

Infrastruktura kulturalna i społeczna gmin jest bardzo podobna. Wszystkie gminy wiejskie swoją działalność kulturalną opierają na gminnych centrach lub ośrodkach kultury oraz świetlicach wiejskich. Tylko nieliczne gminy posiadają dodatkową infrastrukturę kulturalną: gminy Nowa Wieś Lęborska, Cewice, Gniewino i Wejherowo dysponują scenami plenerowymi, gmina Gniewino i miasto Łeba posiadają kino (choć w Gniewinie działa ono nieregularnie, a w Łebie sezonowo) oraz wraz z gminą Wicko galerie sztuki (obrazów, rzeźby). Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy zgłaszali potrzebę zwiększenia dostępności do świetlic wiejskich w tym dla osób niepełnosprawnych i organizacji stałych zajęć dla mieszkańców wraz z zatrudnieniem opiekuna / animatora, gdyż nie wszystkie gminy realizują takie zadania. Z kolei przedstawiciele samorządów mniejszą dostępność obiektów zwłaszcza w najmniejszych miejscowościach tłumaczyli wysokimi kosztami utrzymania, związanymi ze wzrostem cen energii.

Tab 11. Obiekty infrastruktury kulturalnej i społecznej z podziałem na gminy wchodzące w obszar działania LGD.

Gmina Cewice	<ul style="list-style-type: none"> - Gminne Centrum Kultury w Cewicach (sale taneczne, konferencyjne, wystawowe) - Dom Kultury w Maszewie Lęborskim – filia GCK w Cewicach - Gminna Biblioteka Publiczna w Cewicach - Gminna Biblioteka Publiczna w Cewicach - filia w Maszewie Lęborskim - brak świetlic wiejskich
Gmina Choczewo	Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka im. Stefana Żeromskiego w Choczewie, świetlice wiejskie (10 obiektów na 14 sołectw)
Gmina Gniewino	Centrum Kultury i Biblioteka w Gniewinie (sala widowiskowo – kinowa, bowling, sale taneczne, konferencyjne, wystawowe), świetlice wiejskie (12 obiektów na 12 sołectw), Stołemowa Galeria Sztuki Współczesnej, Scena Plenerowa w Czymanowie
Miasto Łeba	Biblioteka Miejska w Łebie, Letnia Galeria Obrazów, kino 7D, Kino Rybak, Pracownia Rękodzieła i Malarstwa – Sztuka Morza
Gmina Nowa Wieś Lęborska	Gminny Ośrodek Kultury w Nowej Wsi Lęborskiej, Biblioteka Publiczna Gminy Nowa Wieś Lęborska w Nowej Wsi Lęborskiej z oddziałami zamiejscowymi w Janowicach, Pogorzelicach i Łebieniu, świetlice wiejskie (23 obiekty na 23 sołectwa)
Gmina Wicko	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Wicku (sale konferencyjne i wystawowe), świetlice wiejskie (13 obiektów na 13 sołectw), Galeria Rzeźby Współczesnej w Poraju
Gmina Wejherowo	Biblioteka i Centrum Kultury Gminy Wejherowo (sale taneczne, konferencyjne, wystawowe, Dworek Drzewiarza w Gościnnie ze sceną plenerową) z 3 filiami bibliotecznymi w Bieszkowicach, Nowym Dworze Wejherowskim, Bolszewie, świetlice wiejskie (7 obiektów na 16 sołectw)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z gmin i miast członkowskich.